

Buurt Sport Spelen Beverwijk in een woord GEWELDIG!!!, aldus vrijwilligster Joke Ottes. "Als je na afloop de reacties van de buurtbewoners hoort, weet je waarvoor je het gedaan hebt."

Sikko Cleveringa: "In de ontwikkelingssamenwerking werd sport tot voor kort als luxe beschouwd. Echter grote delen van de bevolking van Burkina Faso hechten groot belang aan sport en spel."

Paul van Daal: "De relatie tussen sport en welzijnswerk kent vele gezichten. (...) Is de sportvereniging wel in staat om in te spelen op de verwachtingen die er vanuit het welzijnswerk en andere sectoren aan gesteld worden?"

In haar column stelt Margo Vliegenthart onder meer: "De sportsector is bij uitstek een lokale aangelegenheid. Gemeenten kunnen daarom juist sport gebruiken als instrument om de sociale kwaliteit van hun lokale samenleving te verbeteren."

T e n g e l e i d e

Colofon

MO/Samenlevingsopbouw is een vakblad van, voor en over de samenlevings- en opbouwpraktijk. Het verschijnt tenminste acht maal per jaar.

Samenstelling en redactie:
Fenny Gerrits (eindredactie),
Ed Kooger, Wil van de Leur,
Chris Veldhuysen en Kees
Stuurup.

Administratieve ondersteuning:
Patty Schellekens en John
Struiken.

Cartoon pag.18: Marnix Rueb
Foto/illustratie omslag: Joke
Otte

Vormgeving/DTP: John Struiken
Druk: Stimo Meteren.

Abonnementen:

De jaarabonnementsprijs
bedraagt f 77,50 voor het eer-
ste en f72,50 voor het tweede
en verdere abonnementen.

Losse nummers kosten f 12,50
(Prijzen exclusief portokosten.)
Opzegging van abonnementen
dient schriftelijk vóór 1 decem-
ber te geschieden.

ISSN.0929-2187.

Redactie en administratie:

Prinsegracht 51,
2512 EX Den Haag,
Telefoon: 070-380 4431,
faxnummer: 070- 380 9973.

E-mail Internet:

lcpbouw@xs4all.nl

Advertentie tarieven zijn op
aanvraag verkrijgbaar.

Kopijsluitingsdatum volgende
nr.: 16 augustus

Een uitgave van:
Landelijk Centrum Opbouwwerk

In deze editie is een zwaartepunt over 'Opbouwwerk en Sport' opgenomen, dat is samengesteld in samenwerking met Willem van Schelven (NISB). Middels artikelen over de Buurt Sport Spelen in Beverwijk, deze zomer, voetbal in Kanaleneiland te Utrecht en de sportvereniging als vrijwilligersorganisatie heeft de redactie geprobeerd een inventarisatie aan te bieden van recente ontwikkelingen. Ook een aantal nieuwe organisaties (of voor ons nieuw) geven in dit nummer 'acte de presence', zoals het Landelijk Netwerk Buurtsportwerk (LNS), het Nederlands Instituut voor Sport en Bewegen (NISB) en de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS). De KNVB levert een artikel over de inzet van jongerenwerk in de strijd tegen voetbalvandalisme. Sikko Cleveringa doet verslag van de meest recente ontwikkeling van het 'sportwezen' in Burkina Faso. De staatssecretaris van VWS, mw. Margo Vliegthart legt in haar column uit dat de breedtesportimpuls vooral bedoeld is om lokale initiatieven te stimuleren.

En vergeet niet om 25 november te noteren: dan wordt onze Vakconferentie onder de titel Weven aan Samenleven gehouden!

Inhoudsopgave

Vakconferentie Opbouwwerk '99

**WEVEN AAN
SAMENLEVEN**

27

- Buurt Sport Spelen in Beverwijk, Anne van Veenen 4
- Column: Sport en Opbouwwerk, Margo Vliegthart, Staatssecretaris VWS 7
- vervolg- Buurt Sport Spelen in Beverwijk 8
- De sportjongerenwerker en de opbouwwerker als koppel, Rogier Wiercx 9
- De sportvereniging als vrijwilligersorganisatie, Paul van Daal 11
- GOA: Breed en effectief 14
- In Memoriam. Dom Helder Camara, Gradus Hendriks 14
- Boekje 'Opzomerend jongerenwerk' gratis op internet 15
- Certificaat Kamerhuur 15
- Interview: Jeugdwerk zet zich in tegen voetbalvandalisme, KNVB 16
- Cartoon: Hagenaars gaan lekker rustig wonen, Marnix Rueb 18
- Het LNS timmert aan de weg! 19
- Hoezo Buitenspel? Basissportontwikkeling in Burkina Faso, Sikko Cleveringa 20
- Globaal: Buurteconomie werkt! VIBOSO/CEBSD 22
- Woonbond roept huurders op 23
- Buurt Sport Spelen Beverwijk 1999, 24
- Joke Otte 24
- Hoge Mors ... gezond en wel, 26
- Rogier Wiercx 26
- Landelijke Themadag Buurtsportwerk, LNS 28
- NISB opgericht 28
- SBO Aankondiging Vakconferentie '99: 29
- Weven aan samenleven 29
- Personeelsadvertentie 30
- Kiosk, Jos van Meeuwen 31
- Stad en Land, Fenny Gerrits 33
- Advertentie 36

Buurt Sport Spelen in Beverwijk

Samenwerking tussen buurten en sportverenigingen succes

door Anne van Veenen, IGG-Voogt, Wiertsema & Van Veenen

In Beverwijk vonden dit voorjaar de Buurt Sport Spelen plaats. Een sportieve gebeurtenis waarbij wordt samengewerkt tussen buurtorganisaties en sportverenigingen. De Beverwijkse Spelen fungeren als proef om uit te testen of de formule werkt. De initiatiefnemers, het Landelijk Centrum Opbouwwerk en de stichting Sport Tolerantie & Fair Play Nederland, willen de Buurt Sport Spelen ook in andere plaatsen in het land introduceren.

Staatssecretaris Margo Vingerhoed wordt rondgeleid door burgemeester Berndsen en wethouder Koster van Beverwijk. (foto Kees Blokter)

Beverwijk, 5 juni 1999. In de vroege ochtend kruipt een grote kraanwagen door de straatjes van het Sint Aagtendorp in Beverwijk. Het gevaarte is op zoek naar een pleintje bij het buurthuis, waar de Buurt Sport Spelen gaan plaats vinden. De firma Euro Kraan stelt zijn hijskraan belangeloos ter beschikking voor het 'krat-stapelen', een spectaculair onderdeel van de Spelen waarbij de teams moeten proberen zo veel mogelijk kratten te stapelen zonder om te vallen. Een van de deelnemers staat op de wankele, steeds hoger wordende stapel, terwijl zijn teamgenoot nieuwe kratjes aan gooit. Het spel blijkt een perfecte uitdaging voor teams van vader en zoon. Ook dochters doen mee. Omdat bij de Spelen sport en alcohol niet samengaan worden voor het krat-stapelen geen bierkratten gebruikt, maar frisdrank-kratten. De 8 jarige Rodney weet onder toejuichingen van de omstanders een toren van 25 kratten te stapelen, verliest dan zijn evenwicht, en bungelt onder applaus tussen hemel en aarde, gezekerd aan de 35 meter lange arm van Euro Kraan. De deelnemers aan de Spelen meten hun krachten op zes onderdelen. Op het programma staan, naast krat-stapelen, jeu de boules, darten, voetvolley, een hindernis-

loop en een Turks balspel 'dalya'. De Spelen vinden plaats in vier buurten van Beverwijk, gevolgd door een stedelijk finale.

De Spelen in Sint Aagtendorp/PA.Driehoek beginnen met regen. Zo'n dertig mensen staan afwachgend onder een paraplu op het pleintje. Oud profvoetballer Mathieu Niesten, die samen met de organisator van het Hoogoven Schaaktoernooi Cathy de Looze optreedt als presentator, probeert de stemming er in te brengen voor de openingsceremonie. Na toespraken van de wethouder Koster en Gerard Hendriksen van de STFPN, een van de drijvende krachten achter de Spelen, volgt het hijsen van de vlag met het logo van de Spelen. Vier deelnemers leggen de 'fair play' eed af: 'Hierbij verklaar ik namens alle deelnemers aan de Buurt Sport Spelen Beverwijk 1999 Tolerantie en Fair Play voorop te zullen stellen tijdens deze Spelen.' Een team van voetbalvereniging de Kennemers komt in looppas en in blinkend sporttenue het pleintje op en geeft een demonstratie voetvolley. Max Wiekens, voorzitter van de buurtvereniging, kijkt wat bezorgd. De opkomst valt tegen. De regen speelt parten. Maar ook de voorbereiding was niet helemaal vlekkeloos.

Er zijn 1100 uitnodigingen rondgebracht in de buurt, met een aanmeldstrook. Er kwamen maar 3 aanmeldingen binnen. Hij had de projectleidster nog gewaarschuwd. "Mensen melden zich niet vooraf aan", weet Wiekens. "Zo werkt dat niet. Ze komen kijken en als ze zin hebben doen ze mee. Er had op uitnodiging moeten staan dat het gratis is. Dat trekt mensen." Wiekens spreekt uit ervaring. Hij is organisator van de jaarlijkse elf-spelendag in de buurt, een evenement dat zo'n 175 kinderen trekt. Hij tekent ook voor het paaseieren zoeken. Toen hem gevraagd werd om mee te doen met de Buurt Sport Spelen had hij eerst twijfels. "Buurtactiviteiten draaien vooral om kinderen. Ouderen trek je via activiteiten voor kinderen", zo formuleert de voorzitter de werkmethode voor samenlevingsopbouw van de buurtvereniging. Hij had in de voorbereidende projectgroep met buurtverenigingen, stichting welzijn en sportraad dan ook voorgesteld om een draaimolen toe te voegen aan het programma, voor de kleintjes. Tot opluchting van de organisatoren wordt het om elf uur droog, en komen er meer mensen af op de Spelen. De draaimolen zit vol. Wiekens dirigeert, in rolstoel, een groepje kinderen naar de hindernisbaan van luchtkussens, bemand door

leden van atletiekvereniging DEM die met chronometers de tijden registreren. Bij het voetvolley blijft het nogal stil. Het blijkt ondanks de aangepaste spelregels (de bal mag tijdens de Spelen twee keer stuiten) toch te moeilijk voor de meeste aanwezigen. In de loop van de dag worden zo'n 80 merendeels jeugdige deelnemers geteld. Ruim een kwart valt in de prijzen en gaat door naar de finale.

Olympische buurtspelen

Het concept van de Buurt Sport Spelen komt van het Landelijk Centrum Opbouwwerk, LCO, en de stichting Sport Tolerantie & Fair Play, STFPN. De initiatiefnemers stond het beeld voor ogen van 'olympische buurtspelen'.

Bij de opzet van de Spelen gaan sportieve en maatschappelijke doelen hand in hand. Beoogd wordt de sportdeelname te bevorderen door bewoners in contact te brengen met diverse sporten en sportverenigingen. Voor de buurtorganisaties vormen de Spelen een middel om mensen met elkaar in contact te brengen, en sport en spel te benutten als onderdeel van hun activiteiten in de buurt. Dit ter bevordering van de sociale cohesie. Deze doelstellingen worden gecombineerd met het promoten van fair play in de sport, en daarbuiten.

De Buurt Sport Spelen hebben een vaste formule. Per buurt worden wedstrijden georganiseerd op zes onderdelen, met een afsluitende stedelijke finale waar de winnende teams uit de buurten tegen elkaar uitkomen. Sportverenigingen nemen de organisatie van de verschillende onderdelen voor hun rekening. Samenwerking tussen sportverenigingen en buurtorganisaties vormt de kern van de onderneming.

Voor een 'proef op ware grootte' van de formule gaan LCO en STFPN in 1998 een samenwerkingsverband aan met de gemeente Beverwijk. Eerste stap is de vorming van een

projectgroep met gemeente, Stichting Welzijn Beverwijk, en Sportraad Beverwijk, de overkoepelende organisatie van sportverenigingen. De samenwerking wordt bezegeld met een convenant, een projectplan en een projectbegroting van f 98.000. Dit budget wordt opgebracht door de verschillende partners (f 60.000) en fondsen (f 25.000) en aangevuld met sponsorbijdragen. Er kan een projectleidster worden aangesteld voor een half jaar, voor twee dagen per week. Ze gaat in januari 1999 aan de slag.

Tweede stap is om via de contacten van de stichting welzijn de buurtorganisaties te winnen voor de Spelen. Daarbij kan worden aangeknoopt bij een stedelijk overleg van buurtgroepen rond wijkbeheer, vertelt Aad de Wit, coördinator opbouwwerk van de stichting. In het wijkbeheer wordt gewerkt met elf buurten van omstreeks 3000 inwoners. Er werd eerder ervaring opgedaan met samenwerking van buurtverenigingen binnen een stedelijk initiatief, bij de manifestatie Beverwijk 700 jaar.

Er melden zich vier buurten voor deelname. Ze ontvangen een startbedrag en nemen op zich om buurtcomités te vormen om de Spelen in hun buurt te organiseren. In de comités zitten, bij voorkeur, mensen uit verschillende bevolkingsgroepen.

een beetje toegeven aan de regels

Derde stap is het invullen van een raamprogramma met zes sporten. Criteria daarbij zijn toegankelijkheid (iedereen moet mee kunnen doen, het programma moet verschillende groepen aanspreken, jongeren, ouderen en alloctonen inbegrepen), sportverenigingen moeten een onderdeel kunnen en willen adopteren, en 'vernieuwing' (niet alleen kiezen voor de bekende sporten). Bij vernieuwing dachten de initiatiefnemers aan 'de introductie van paardrijden in de buurt, fietscrossen, skeeleren, cricket, golf, kanovaren, nieuwe kraachtsporten, wandklimmen etc.' Ter voorbereiding van de Spelen zouden de nieuwe sporten via speciale instructie-programma's in de buurt geïntroduceerd moeten worden.

De projectgroep stelt de ambities bij en voegt praktisch criterium toe: de Spelen moeten in de buurten zelf op een pleintje of in een parkje plaats kunnen vinden. Extra actiepunt is de aanleg van een skate-baan die ter gelegenheid van de Spelen geopend zou moeten worden.

Bij de keuze voor het programma speelt de sportraad een belangrijke rol. De voorzitter van de sportraad, Adri Hoogeboom, treedt op als contactpersoon met de verenigingen. De atletiekvereniging DEM zorgt voor de hindernisestafeteloop, de voetbalvereniging de Kennemers voor het onderdeel voetvolley, en de vereniging Elza Boules voor het jeu de boules. Het onderdeel darten is een particulier

initiatief, en het krat-stapelen komt voor rekening van het jongerenwerk. Over de zesde sport wordt langer nagedacht. Mevrouw Verhagen voorzitter van de buurtvereniging Raamveld: "We wilden dat iedereen, jong en oud, mee kon doen. Daarom zochten we nog een typisch Turks of Marokkaans spel, iets dat aanslaat bij de alloctone bewoners in onze wijken." Een Turkse bewoner draagt de oplossing aan en komt met het balspel dalya. De buurtcomités zijn de eerstverantwoordelijken voor de organisatie van de Spelen in hun buurt. De sportverenigingen wordt gevraagd om, op vijf achtereenvolgende zaterdagen, zorg te dragen voor scheidsrechters, spelmateriaal en demonstraties.

Ontfanning door wethouder F. Koster op 5 juni in Beverwijk (foto Jake Otte)

Gerard Hendriksen, stichting STFPN:

Wat je op veel plaatsen ziet is een betrokkenheid bij de eigen buurt, maar men organiseert geen eigen activiteiten. Buurtspelen helpen bij die laatste stap.

Antoinette Bos, projectleider:

In de Buurt Sport Comités werden ook allochtonen betrokken. Daar zag mensen die normaal niet zo gauw een buurtfeest zouden organiseren. Er was ook een hele grote deelname van allochtone kinderen.

Punt van discussie blijkt de doelstelling van het bevorderen van tolerantie en fair play. Tolerantie wordt vertaald in laagdrempelig. Ongeoeffende, minder atletische en slecht ter been zijnde bewoners moeten ook mee kunnen doen. Van een aangepast programma voor gehandicapten wordt om praktische redenen afgezien. Lastig blijkt de invulling van 'fair play'. De buurtcomités zien wel wat in het idee om een speciale jury te vormen die 'groene kaarten' uitreikt en fair-play prijzen toekent aan de meest sportieve teams. Maar dit voorstel stuit op bezwaren bij de scheidsrechters en sportverenigingen.

Stedelijke finale in de Walvis

Voor zaterdag 3 juli, dag van de stedelijke finale, worden onweer en windstoten voorspeld. De organisatoren laten zich niet uit het veld slaan. In de vroege ochtend worden de banen uitgezet. Als de deelnemers zich melden staan op een tafeltje ten minste dertig glimmende bekertjes opgesteld.

De sfeer bij het darten is ontspannen. Karel'tje mag wel op een stoel staan, een beetje dichterbij. Bij zijn eerste poging zijn de pijltjes in het gras beland, naast het bord. De wedstrijdleiding schiet te hulp en bij de tweede poging blijft het pijltje trillend in het bord staan, tot grote vreugde van de

aspirant-darter. Er komen geen protesten van de overige deelnemers.

Loes Duyn ziet het met instemming aan. Ze is actief in de buurtvereniging Kuenenplein. Je moet een beetje toegeven op de regels, vindt ze. Iedereen moet mee kunnen doen. Dat is toch tolerantie? Het was de bedoeling dat de mensen per buurt mee zouden doen aan de wedstrijden. "Dat werkt niet. In de ene buurt komen ook mensen uit andere buurten", heeft Loes Duyn gemerkt. "Er zijn ook mensen die niet weten in welke buurt ze wonen. Moet je dan zeggen: jij mag niet meedoen want jij woont niet in deze buurt?"

buurten wordt wel een buurtfeest gehouden, zegt ze. Buurtverenigingen kunnen dat goed organiseren. Het voordeel van de Buurt Sport Spelen is dat de sportverenigingen zorgen voor de spullen. "Dat maakt de organisatie een stuk makkelijker."

Mevrouw Hoekstra, bestuurslid van de Club de Petanque 'Elza Boules', zit met de andere dames van het bestuur achter een tafel, met de scoreformulieren voor zich. Veertien vrijwilligers van de jeu de boules-vereniging zijn actief bij de Spelen. Voor de vereniging is het een kans om hun sport te promoten. Ze zijn op zoek naar nieuwe leden, bij voorkeur onder de 35 jaar. Mevrouw Hoekstra

geniet er van dat kinderen het spel zo leuk vinden. Het bevestigt haar stelling dat jeu de boules geen oude-mensen-sport is. Ze vindt het alleen jammer dat er zo weinig volwassenen mee doen en dat zo weinig ouders komen kijken. Maar ze is niet negatief. "Er deden 125 kinderen mee aan de wedstrijden, en enkele mensen zijn zelfs op bezoek geweest bij de wedstrijdbanen van de vereniging."

Toch gaat er bij de finalewedstrijd van het jeu de boules iets mis. Een team van beginnende boulers van 7 en 9 jaar blijkt in de finale tegenover een team van geoeffende dames te staan. De jeugd wordt met 13-0 verslagen en de dames poseren triomfantelijk met de beker voor de fotograaf. De jeugdige boulers zijn teleurgesteld en ouders protesten. "Deze dames waren duidelijk fanatiek bezig om de beker te winnen", luidt hun kritiek in een ingezonden stuk in de Kennemer Courant. "We hadden toch de indruk dat deze spelen werden georganiseerd om de buurt met elkaar kennis te laten maken.

Als het dan om bekertjes ging dan hadden ze topspelers moeten uitnodigen en geen onervaren kinderen. Doe dan niet mee als je bij een vereniging zit. Dan heeft iedereen een gelijke kans. Hou amateurs en geoeffenden gescheiden. Zo is het voor iedereen

(foto Kees Blokker)

Het idee dat buurten tegen elkaar zouden uitkomen werd opgegeven. Mensen doen individueel mee aan de finale en de scores worden per persoon bijgehouden. Loes Duyn heeft ervaring met de organisatie van de straatspeeldagen. In de meeste

door Mw. Margo Vlieg
Staatssecretaris Volks

olumn

Sport en Opbouwwerk

Een poosje geleden was ik op werkbezoek in Beverwijk en ik was daar te gast in een kleine sporthal midden in een woonwijk. Het was er druk want er waren sportactiviteiten aan de gang waar mensen uit verschillende wijken uit heel Beverwijk aan meededen. Al die mensen waren met elkaar in contact gekomen door eerdere buurtspelen in de wijk. Een leuke ervaring bij het uitreiken van de prijs was dat het jeu de boules gewonnen was door een koppel oudere dames en de tweede en derde prijs door hele jonge allochtone kindertjes. Een prachtige combinatie!

Het aardige van deze spelen is dat ze georganiseerd worden door de bewoners zelf en dat mensen uit de wijken er spontaan aan meedoen. Ook jongeren dragen hun steentje bij aan de organisatie. En het lokale bedrijfsleven is geïnteresseerd en verleent financiële steun. De formule van de Buurt Sport Spelen spreekt mij bijzonder aan. Tal van zaken die we als samenleving belangrijk vinden, komen erin samen: sport, sociale cohesie, maatschappelijke participatie, tolerantie en fair play in en buiten de sport. Het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) en de stichting Sport, Tolerantie en Fair Play zijn de bedenkers van het concept en voeren de spelen uit in samenwerking met gemeenten, het plaatselijk opbouwwerk en de sport. Het is, kortom, een goed voorbeeld van hoe je maatschappelijke doelstellingen en sport met elkaar in verbinding brengt.

De sportsector richt zich op lokaal niveau van oudsher vooral op actief zijn, bewegen, gezondheid en competitie. Maar ervaringen met sport in de buurt laten zien dat er méér is. Sport levert ook een bijdrage aan het saamhorigheidsgevoel in wijken en buurten. Mensen, maar ook bedrijven beleven er plezier aan. En, verschillende bevolkingsgroepen komen met elkaar in contact. Jong en oud, allochtoon en autochtoon, mannen en vrouwen, er is geen onderscheid want sport bindt.

Lokale media besteden vaak aandacht aan deze evenementen maar voor de landelijk media zijn zij kennelijk geen belangrijk onderwerp. Dat is jammer; terwijl er veel aandacht is voor topsport, zie je bijvoorbeeld dat omroeporganisaties in hun programmering nauwelijks aandacht hebben voor de bindende aspecten van lokale sportevenementen. Hier ligt dus nog een braak terrein.

Het kabinet wil de breedtesport stimuleren. Bij het aantreden van Paars-II is het sportbudget van de rijksoverheid verdubbeld: driekwart van het extra geld gaat naar versterking van de breedtesport. Ik zou het geweldig vinden wanneer gemeenten en lokale organisa-

ties meer initiatieven ontplooiën die bijdragen aan een duurzame verbetering van het lokale sportaanbod. En, als het even kan in samenwerking met andere sectoren zoals het opbouwwerk!

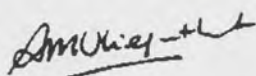
Die financiële impuls moet dus naast de versterking van de lokale sport een veel breder doel dienen. Sport moet bijdragen aan de versterking van de algemene lokale sociale infrastructuur en bijdragen aan het bestrijden van maatschappelijke problemen in gemeenten. Samenwerking tussen sport en opbouwwerk bijvoorbeeld kan heel nuttig zijn; gebruik elkaars expertise en instrumenten. Zo worden in het opbouwwerk Kwaliteitspanels gebruikt. De leden van de panels hebben contact met de gebruikers van bepaalde voorzieningen en ze houden de kwaliteit van de voorzieningen scherp in de gaten. Dit systeem zou ook heel goed kunnen werken voor sportverenigingen en andere sportaanbieders. Op die manier kom je tot een beter aanbod van activiteiten. Bij mijn weten, hebben gemeenten nog nooit Kwaliteitspanels voor de sport ingezet. Toch zijn er in andere sectoren goede ervaringen mee opgedaan, zoals in Rotterdam. Daar toetst sinds 1991 zo'n panel de kwaliteit van het aanbod van een voorziening, uiteraard met raadpleging van de gebruikers. En zo hebben ze in Rotterdam een goed inzicht in wat gebruikers willen. Gemeenten zouden er dus goed aan doen om Kwaliteitspanels ook voor sportprojecten in te zetten.

Het LCO en het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB) zorgen voor overdracht van ervaringen met succesvolle projecten, om zodoende te komen tot kwaliteitsverbetering waar zowel sport als opbouwwerk hun voordeel mee kunnen doen. Ik ondersteun dit van harte, ook financieel, want ook ik wil weten op welke manier sport mensen kan helpen hun draai te vinden in de maatschappij. Verder wil ik natuurlijk weten hoe we moeilijk bereikbare groepen aan het sporten kunnen krijgen. Bij allerlei sportorganisaties is kennis en kwaliteit in huis, of dat nu organisaties zijn voor breedtesport, topsport, school- of buurtsport, wel of niet georganiseerde sport, het maakt niet uit. Ieder is op zijn gebied een kenner en heeft ervaring waar een ander wellicht iets van kan leren.

Ook het opbouwwerk is kwaliteitsbewust en stermt het aanbod af op wat de gebruikers willen. Methodieken uit het opbouwwerk vinden elders navolging, bijvoorbeeld bij de politie. De kwaliteit van dergelijke methoden moet gewaarborgd blijven. En ik heb daar via het LCO graag een impuls aan gegeven.

De breedtesportimpuls mag geen eendagsvlug blijven. Integendeel: het moet leiden tot een blijvende ontwikkeling op lokaal niveau. De welzijnsnota 'Werken aan sociale kwaliteit' benadrukt het belang van overeenstemming van de diverse onderwerpen op de sociale agenda. Waar gaan we in de komende jaren met elkaar aan werken en langs welke weg willen we resultaten bereiken? Met een gezamenlijke agenda kunnen overheden en maatschappelijke partijen zoals het opbouwwerk, afspraken maken.

Het is zonneklaar dat de aanpak van sociale vraagstukken op het lokale niveau moet plaatsvinden. Vandaar dat verantwoordelijkheden, taken en middelen gedecentraliseerd zijn naar de gemeenten. De sportsector is bij uitstek een lokale aangelegenheid. Gemeenten kunnen daarom juist sport gebruiken als instrument om de sociale kwaliteit van hun lokale samenleving te verbeteren. Heel concreet, zoals nu in diverse gemeenten met tal van projecten al te zien is.

leuk.' De briefschrijvers besluiten met een positieve noot. 'Het was erg gezellig en inspirerend om mee te doen aan de Buurt Sport Spelen. Hopelijk wordt het volgend jaar weer georganiseerd!'

fanatiek bekers winnen

Rond het middaguur barst het onweer los en jagen slagregens de deelnemers sporthal de Walvis in. Het krat-stapelen is al eerder gestaakt wegens bliksemgevaar. Na crisisberaad besluit de organisatie de Spelen in haar geheel naar binnen te verplaatsen en voort te zetten in de sporthal. De jeugd heeft daarmee al een begin gemaakt, en is en masse en met veel lawaai gaan voetballen in de hal.

De leden van de buurtcomités, de scheidsrechters, de dames van Elza Boules en de deelnemers leveren gezamenlijk een kunststukje door in een mum van tijd alle attributen naar binnen te verhuizen en de banen opnieuw uit te zetten in de sporthal. De Spelen kunnen worden voortgezet, en projectleider Antoinette Bos kan met trots melden dat alle onderdelen van de finale zijn uitgevoerd als staatssecretaris Vliegenghart arriveert voor de prijsuitreiking.

Formule verder ontwikkelen

Buurtcomités en sportverenigingen willen dat volgend jaar opnieuw Buurt Sport

Spelen in Beverwijk worden georganiseerd, zo blijkt uit een evaluatie van de Spelen ze inmiddels hebben gedaan. Sterke punt van de Spelen is voor Aad de Wit van de stichting Welzijn, de samenwerking van de sportverenigingen en de buurten. Adri Hoogeboom, voorzitter van de sportraad, onderschrijft die conclusie. "Belangrijk voor de sportverenigingen zijn de contacten die zijn gelegd met buurtsport-projecten. Er bestaat vaak een concurrentieverhouding tussen de verenigingen en sportstimulering. Wat de sportverenigingen kunnen toevoegen is het zelf leren nemen van initiatief en verantwoordelijkheid, in plaats van het consumptief afnemen van een aanbod."

Uit de pilot van de Spelen in Beverwijk blijkt dat de formule op een aantal punten om verdere uitwerking vraagt.

Enkele in het oog lopende aandachtspunten:

- Het vormen van teams in buurten kwam niet goed uit de verf en blijkt een andere aanpak te vragen.
- Het aantal deelnemers in de buurten varieerde van 80 tot 250. Kinderen van 6 - 14 jaar vormden de grootste groep. De deelname van jongeren en vooral van volwassenen bleef achter.
- Er werd bewust niet gekozen voor populaire sporten, zoals straatvoetbal of zeskamp. Een andere mix van populaire en vernieuwende onderdelen is een manier om meer uiteenlopende groepen mensen te bereiken.

Buurtbewoners beaamden dat en maakten al plannen voor volgend jaar. Anne van Veenen volgde op verzoek van het LCO de Buurt Sport Spelen en maakte bijgaand verslag. Joke Otte, die als buurtbewoner meewerkte aan de organisatie van de Buurt Sport Spelen, zette ook voor MO haar indrukken op papier.

Het pilot project uit Beverwijk werd uitgevoerd door een samenwerkingsverband van het LCO en STFPN, de Stichting Welzijn Beverwijk, de Sportraad Beverwijk en de gemeente.

Naar aanleiding van de ervaringen in Beverwijk zal door LCO en STFPN een handboek voor de uitvoering van Buurt Sport Spelen worden samengesteld. Van de Spelen in Beverwijk is inmiddels ook een verslag op video beschikbaar.

Belangstellenden voor de uitvoering van de Buurt Sport Spelen in wijken en buurten van

Mevr. M. Berendsen-Jansen, burgemeester van Beverwijk:

Hopelijk volgen er meer gemeenten nu blijkt dat het heel succesvol is. En ik hoop dat er volgend jaar in Beverwijk weer een nieuwe editie van de Spelen komt.

Mevr. M. Vliegenghart, staatssecretaris Volksgezondheid, Welzijn en Sport: Buurt Sport Spelen zijn een belangrijk middel om de leefbaarheid in wijken te verbeteren. Samen spelen bevordert de onderlinge verdraagzaamheid.

- De Spelen hielden het midden tussen een 'spelledag' en een 'sporttoernooi', en de betrokken hadden uiteenlopende verwachtingen.
- De spanning tussen de doelstelling 'iedereen met mee kunnen doen', en de vaardigheden en inzet die voor sport nodig zijn leverde kortsluitingen op. Kunnen amateurs en geofenden gescheiden worden, zoals de ouders van de jeugdige jeu de boulers opperen? Hoe laagdrempelig kan sport zijn?

Het evaluatierapport van de Buurt Sport Spelen in Beverwijk biedt een schat aan materiaal dat gebruikt kan worden voor de ontwikkeling van praktische methoden om het samenspel van buurten en sportverenigingen verder te ontwikkelen.

□

hun eigen gemeente kunnen contact opnemen met het LCO of de STFPN:
* LCO, Postbus 1004, 8001 BA Zwolle.
Telefoon: 038- 4232112
Fax: 038- 4230714. E-mail:
lco@lcoz.demon.nl
Contactpersoon : Kees Stuurop.

* STFPN, Postbus 53, 3828 ZH Hoogland.
Telefoon: 033- 4330994.
Fax: 033- 4330995. E-mail:
algemeen@buro.sportief.org.
Contactpersoon. Gerard Hendriksen.

De Stichting Welzijn Beverwijk was verantwoordelijk voor de lokale project-uitvoering, daar is ook informatie te krijgen over de videoband:
SWB, Postbus 199,
1940 AD Beverwijk.
Telefoon: 0251-220644.
Fax: 0251-220144.
Contactpersoon : Aad de Wit. □

De sportjongerenwerker en de opbouwwerker als professioneel koppel

door Rogier Wiercx

Deze medaille heeft twee kanten. Enerzijds: pogingen om jonge allochtonen aan het sporten te krijgen, hebben onvoldoende effect wanneer de sportverenigingen daar niet bij betrokken worden. Anderzijds: sportverenigingen die zich inspinnen om allochtone jongeren aan zich te binden, dreigen van kleur te verschieten; het worden 'zwarte' verenigingen. Daar ligt dus een probleem. Hoe kunnen sportverenigingen jonge allochtonen opnemen zonder aan de begeleidende integratie-problemen onder te gaan? In Utrecht houdt beleidsmedewerker Richard Makkinga (afdeling Sport en Recreatie van de Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling) zich bezig met de oplossing van dit probleem. De steen der wijzen heeft hij nog niet gevonden, maar hij weet wel waar hij naar die steen moet zoeken.

Marokkaanse jongens uit de Utrechtse wijk Kanaleneiland. (foto Rogier Wiercx)

In Utrecht staat de combinatie jongeren en sport al enkele jaren hoog op de politieke agenda. Langs twee sporen probeert de gemeente te scoren. De voormalige Dienst Sport en Recreatie heeft een netwerk voor sportstimulering opgezet in alle acht de stadswijken. Elke wijk heeft zijn eigen sportconsulent. Die spant zich in ten behoeve van mensen met een bewegingsachterstand. Daar horen ook allochtone jongeren bij. Volgens Richard Makkinga zijn de sportconsulenten er in zekere mate in geslaagd om ook sportverenigingen te betrekken bij hun activiteiten, maar dat zou veel beter kunnen. Vanuit het voormalige Utrechtse project Wijkjongerenperspectief is het jongerenwerk sinds 1993 financieel gestimuleerd om vooral voor allochtone jongeren sportieve activiteiten uit te voeren. Dat leidt tot vindplaats gericht sportjongerenwerk voor 12 tot 15-jarigen. Sportjongerenwerkers organiseren voor hen pleintjesbasketbal, buurt-huistafeltennis en voetbaltoernooien. Maar

de sportvereniging wordt er nauwelijks bij betrokken, aldus Makkinga. Beide sporen hebben geleid tot sportieve wijkactiviteiten voor heel wat jongeren. Maar de makke is, dat ze geen van beiden een goede link hebben gelegd met de sportverenigingen en met elkaar. En dat kan niet langer zo blijven, zeker niet sinds de Dienst Welzijn en de Dienst Sport en Recreatie vorig jaar opgegaan zijn in de nieuwe Dienst Maatschappelijke Ontwikkeling. Nu moet het integraal. Er zijn meer spelers in het veld, analyseert Makkinga verder. Scholen, sportscholen en bedrijfsfitness tellen ook mee. Samen met het sportjongerenwerk en de sportstimulering verzorgen zij een aanbod waar meer lijn in kan worden gebracht. "Ik reken het tot mijn taak om grotere afstemming tussen alle aanbieders tot stand te brengen. Vooral de sportvereniging krijgt daarbij veel aandacht. Want met een aantal verenigingen gaat het goed fout."

Neem voetbalclub KDS in de wijk Kanaleneiland. Een vereniging die een paar jaar geleden nog in het nieuws was, omdat een deel van haar velden verloren ging aan een nieuwe IKEA-vestiging. De club telt negen jeugdelftallen waarvan 90 procent uit allochtone spelertjes bestaat. De vijf senioren- en twee meisjeselftallen zijn bijna geheel autochtoon van samenstelling. Het Centrum voor Beleid en Management doet in samenwerking met de Vereniging Sportbelang Utrecht en de afdeling Sport en Recreatie van de gemeente onderzoek naar ondersteuning bij interculturalisatie van sportverenigingen. Volgens de onderzoekers lijkt er binnen KDS sprake van twee gescheiden verenigingen: de senioren en de jeugd. Het jeugdbestuur wil volgens hun waarneming zo weinig mogelijk met de senioren te maken hebben.

De aanwas van jeugdleden is enorm. Omdat er te weinig kader is en te weinig chauffeurs bij uitwedstrijden heeft de club een wacht-

lijst moeten aanleggen. Groot probleem is de inning van contributie. Veel ouders verzuimen, aldus de jeugdbestuursleden, om die te betalen. Een ander probleem is de geringe doorstroming van allochtone jeugdleden naar de senioren. Veel jeugdleden vertrekken vanaf hun zestiende; wie wil doorvoetballen gaat dan naar een allochtone vereniging - blijkbaar is de binding met KDS gering. De komst van IKEA heeft de club een afkoopsom opgeleverd. Niettemin zit KDS niet ruim bij kas. De jeugdafdeling organiseert extra activiteiten om aan gelden te komen. Typisch Hollands vermaak als Sinterklaasvieringen, Paasontbijten, bingo en disco-avonden hebben een grote aantrekkingskracht op de jeugd, ontdekten de onderzoekers.

Vrijwilligers

Het onderzoek levert een interessante lijst op met knelpunten vanuit het gezichtspunt van allochtonen én van autochtonen. De autochtonen wijten de problemen binnen hun sportverenigingen onder meer aan een gebrek aan allochtoon kader, geringe betrokkenheid van allochtone ouders, gebrek aan vervoersmogelijkheden, problemen met contributie, gedragsproblemen, te grote aanwas van de jeugdafdelingen, gebrekkige taalvaardigheid van allochtonen. De waslijst van allochtone kant is even lang: zij stuiten op onbegrip, vinden dat autochtonen de baas spelen en dat ze zich aan de verenigingscultuur moeten aanpassen; ook zij klagen over de contributie en over slechte communicatie en dat ze als aparte groep worden gezien.

De onderzoekers ontdekten nog iets anders. Sportverenigingen hebben geen al te hoge pet op van het welzijnswerk. "Die buurt-

huizen zijn niks. Daar vervelen ze zich en gebruiken ze drugs," aldus een sportbestuurder. Omgekeerd is de liefde evenmin erg groot: de sportjongerenwerker in Utrecht Zuidwest (waarin Kanaleneiland ligt) heeft geen contact met sportverenigingen en bonden. De ambulante jongerenwerkers daarentegen hebben wel contacten met scholen maar die gaan over gedragsproblemen, niet over sport, aldus het onderzoek.

Makkinga: "Uit het onderzoek onder sportverenigingen blijkt dat men zelf in eerste instantie de oplossing zoekt in een grotere betrokkenheid van allochtone ouders. Maar binnen de vereniging weet niemand hoe je dat moet realiseren. Persoonlijk betwijfel ik of die oplossing het probleem voldoende uit de weg ruimt, maar omdat verenigingen in mijn visie cruciaal zijn voor sport door allochtone jongeren wil ik de verenigingen daarbij wel laten ondersteunen. Er zijn nu al teveel goedwillende en hardwerkende vrijwilligers die het niet meer zien zitten. We zouden moeten voorkomen dat het nog slechter gaat met de verenigingen." Makkinga wil om te beginnen op korte termijn een koppel opbouwwerker-sportjongerenwerker inzetten bij een viertal voetbalverenigingen in Zuidwest Utrecht. De wijkwelzijnsorganisatie Zuidwest mag hen gedurende een jaar voor een aantal uren extra aanstellen. Hij denkt de extra inzet te kunnen financieren met gemeentelijk geld en met een bijdrage uit de extra middelen die VWS voor sport beschikbaar stelt. De opbouwwerker zal nauw samenwerken met de sportjongerenwerker in de wijk. Samen moeten zij de problemen in de vier clubs te lijf gaan. Ze kunnen gebruik maken van de ervaringen die in Utrecht zijn opgedaan met

het betrekken van ouders bij basisonderwijs. "Ik kies bewust voor een invalshoek via het welzijnswerk. Daar is men in staat om met jongeren en met sportclubs te communiceren. De opbouwwerker kan bemiddelen tussen de vereniging en de jeugdleden. Ik verwacht veel van deze aanpak, ook al blijkt uit het onderzoek dat de sportverenigingen geen hoge pet op hebben van het welzijnswerk. Ik wil de sportverenigingen professioneel helpen en als neveneffect een brug slaan tussen sport en welzijn," aldus de beleidsmedewerker.

Het is niet de enige pijl op zijn boog. Het sportjongerenwerk wil hij beter toerusten door de aanstelling van sportassistenten met een ID-baan. Werkloze (allochtone) jongeren volgen een sportopleiding en met hun hulp kan het jongerenwerk daarna meer activiteiten uitvoeren. Het landelijke stimuleringsprogramma 'Jeugd In Beweging' van NOC*NSF (zie MO nummer 147, maart 1997, blz. 8-9.) biedt daarvoor financieringsmogelijkheden. Daarnaast denkt Makkinga met behulp van het VSB-Fonds enkele scholen te kunnen stimuleren tot meer sportactiviteiten. Prioriteit krijgen die scholen waar de gymleraar nog niet is wegbezuinigd. Zij zouden geld kunnen krijgen om sportactiviteiten te organiseren voor 8 tot 12-jarigen in het kader van de verlengde schooldag of de buitenschoolse opvang. "Hier kunnen sportverenigingen een rol spelen door activiteiten op school sporttechnisch te ondersteunen. Zo krijgen sportclubs een band met de school en kunnen kinderen kennis maken met allerlei taken van sport - én met de sportvereniging. Op die manier voorkom je misschien dat de vereniging niet goed weet hoe ze met allochtone jongeren kan omgaan. Dat zou het mooiste zijn." □

De sportvereniging als vrijwilligersorganisatie

door Paul van Daal, PON Noord-Brabant

Sport krijgt de laatste jaren steeds meer maatschappelijke en politieke aandacht. Dat geldt voor de topsport: de faciliteiten voor geselecteerde topsporters worden dankzij inspanningen van NOC*NSF steeds groter. Maar ook de maatschappelijke functie die de breedtesport kan hebben, wordt steeds meer onderkend. Met name de functie die sport in het gemeentelijk welzijnsbeleid kan spelen is daarbij aan de orde. De relatie tussen sport en welzijn kent vele gezichten. Sport in het buurtwerk, sport en allochtonen om de integratie te bevorderen, sport voor ouderen en zo zijn er nog een aantal items te benoemen waarbij aan sport allerlei (neven-)doelstellingen worden toegedicht. Daarnaast zijn er projecten als sport en gezondheid en sport en fair play. Kortom: sport als de panacee voor het oplossen van een aantal maatschappelijke problemen op lokaal niveau. De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van al deze doelstellingen ligt voor een deel bij welzijnsinstellingen maar ook bij sportverenigingen.

In dit artikel wil ik vooral ingaan op de positie van de sportvereniging als vrijwilligersorganisatie. Is de sportvereniging wel in staat om in te spelen op de verwachtingen die er vanuit het welzijnswerk en andere sectoren aan gesteld worden? Hoe staat het met de sportvereniging en wat is de inbedding op lokaal niveau?

Vrijwilligersorganisatie

Sportverenigingen zijn bij uitstek vrijwilligersorganisaties. Blijkens een recent onderzoek naar sociale participatie in Noord-Brabant (Verheijen en van Daal 1999) blijkt dat in de sport de meeste vrijwilligers werkzaam zijn: 29% van de vrijwilligers in Noord-Brabant doet vrijwilligerswerk in de sport. Daarmee scoort sport veel hoger dan andere sectoren als cultuur, jeugd- en jongerenwerk, categorale doelgroeporganisaties

voor bijvoorbeeld vrouwen of ouderen of levensbeschouwelijke organisaties. Onder de vrijwilligers die in sportverenigingen actief zijn, zijn relatief veel jongeren. Van de 18 tot 29 jarigen die vrijwilligerswerk doen, doet 39% dat bij een sportvereniging. Daarmee genereert de sport het leeuwendeel van het vrijwilligerswerk in deze leeftijdsgroep. In de leeftijdscategorie 30-64 jaar is 29% van de vrijwilligers werkzaam in de sport en daarmee trekt ook in deze leeftijdscategorie de sport het meeste vrijwilligers aan. Van de 65-plussers die vrijwilligerswerk doen, doet 16% dat in de sport. In deze leeftijdscategorie oefenen andere sectoren zoals kerkelijke of levensbeschouwelijke organisaties, organisaties voor hulp- en zorgverlening of maatschappelijk werk en hobby- of gezelligheidsverenigingen een grotere aantrekkingskracht uit.

De positie van de sportvereniging staat of valt met de inzet van voldoende vrijwilligers. Veel sportverenigingen worden geconfronteerd met de trend van een teruglopend aantal mensen dat vrijwilligerswerk wil doen. Uit het onderzoek naar sociale participatie blijkt dat het moeilijk is harde uitspraken te doen over deze trend. Hoewel de wijze waarop het aantal vrijwilligers bepaald wordt nogal verschilt, laten vergelijkingen met onderzoeken uit de laatste 10 jaar zien dat in absolute zin het aantal vrijwilligers min of meer constant blijft. Het ervaren tekort aan vrijwilligers heeft ook nog andere oorzaken dan de afname van het volume op zich. Op de eerste plaats wordt de behoefte aan vrijwilligers groter. Dit is zeker het geval op het terrein van de zorg. Maar ook in het onderwijs bijvoorbeeld zijn de laatste jaren steeds meer vrijwilligers ingezet. Naarmate er meer vrijwilligers nodig zijn, zal het moeilijker worden om in de vraag te voorzien. Bovendien breidt het aantal sectoren waarop men vrijwilligerswerk kan doen, zich verder uit. De vrijwilliger heeft veel meer keuzemogelijkheden en is veel minder gebonden aan één type organisatie.

Een tweede oorzaak voor het ervaren tekort kan liggen bij de vrijwilliger zelf. Steeds

meer blijkt dat mensen nog wel vrijwilligerswerk willen doen, maar incidenteel en niet verplicht. Daarmee zijn gevoelens van solidariteit niet verdwenen, maar deze worden wel meer gerelateerd aan de eigen persoonlijke interesses en belevingen en minder aan het algemeen gevoel van verantwoordelijkheid voor de naaste (Willems 1994). Ook in het Brabantse onderzoek naar sociale participatie komt tot uiting dat vrijwilligerswerk vooral leuk moet zijn, plichtsgevoel jegens de medemens of de samenleving is een veel minder belangrijke drijfveer. De motieven waarom mensen vrijwilligerswerk willen doen lopen overigens per leeftijdsgroep uiteen. Jongeren, de doelgroep waar sportverenigingen nu veelal uit putten, zeggen meer dan gemiddeld dat zij vrijwilligerswerk willen doen om hun capaciteiten te gebruiken en om contacten te leggen in een nieuwe omgeving. Zij scoren met name op die aspecten die gericht zijn op ontplooiing. Jongeren die geen vrijwilligerswerk willen doen zeggen daarvoor gebrek aan tijd te hebben of hebben motieven zoals gebrek aan geld en vervoersmogelijkheden. Daarnaast voeren jongeren vaak aan dat zij zich niet willen vastleggen; zij geven veel meer dan gemiddeld aan geen belangstelling te hebben voor georganiseerd vrijwilligerswerk.

Voor de andere leeftijdsgroepen speelt het sociale contact om vrijwilligerswerk te doen een sterke rol. In het algemeen is bij ouderen altruïsme meer een drijfveer om vrijwilligerswerk te gaan doen en ontplooiing minder. De ervaring is dat het vrijwilligerswerk een afgebakende taak moet zijn. Het moet niet meer tijd kosten dan van tevoren is afgesproken en het moet beperkte verantwoordelijkheden met zich mee brengen. Al met al rijst het vermoeden dat het commitment aan een specifiek soort vrijwilligerswerk afneemt. Als de belangstelling gaat tanen, gaat men op zoek naar iets anders dat beter aansluit bij de persoonlijke interesse van dat moment. Dat kan ook de reden zijn voor het feit dat het volgens vrijwilligersorganisaties steeds moeilijker wordt om vrijwilligers te vinden voor kaderfuncties die voor een langere tijd veel inzet vragen.

Ontwikkelingen

De sportvereniging wordt in het lokale verenigingspectrum een welhaast vanzelfsprekende plaats toegekend. Men heeft een subsidiërelatie met de gemeente, vaak met een specifieke subsidieverordening, en verder biedt men mensen op basis van hun lidmaatschap wekelijkse sportieve geneugten aan. Deze kerntaak van de sportvereniging wordt echter steeds minder vanzelfsprekend. In toenemende mate wordt de druk op de sportvereniging opgevoerd.

De sportvereniging wordt geconfronteerd met een aantal ontwikkelingen. Op de eerste plaats het hierboven geschetste beeld dat de positie van de sportvereniging als vrijwilligersorganisatie aan erosie onderhevig is. Aan de andere kant is het voor verenigingen steeds moeilijker om het ledental op peil te houden. Mensen willen of kunnen niet meer altijd voldoen aan de discipline van een sportvereniging door op vooraf te bepalen tijdstippen te trainen of wedstrijden te spelen. Zij willen zich minder vastleggen en gaan naar mogelijkheden zoeken die recht doen aan de individuele behoefte. Maar ook de verwachtingen die aan de sportvereniging worden gesteld worden steeds hoger. Door privatisering bijvoorbeeld worden veel sportverenigingen verantwoordelijk voor beheer en onderhoud van accommodaties. Dit trekt een zware wissel op de inzet en deskundigheid van het (veelal) vrijwillige verenigingskader. En tot slot wordt van sportverenigingen verwacht dat ze hun maatschappelijke functie meer inhoud geven. Dat komt bijvoorbeeld tot uiting in de discussie over de integratiemogelijkheden die sport zou kunnen hebben, het komt ook tot uiting in de faciliteiten die sportverenigingen zouden kunnen bieden bij het invullen van de vrijetijdsbesteding van mensen met beperkingen, zoals mensen met een verstandelijke handicap. Het G-team bij sommige voetbalverenigingen is hier een voorbeeld van.

Professionalisering

Deze ontwikkelingen zijn een aanleiding toe dat er in de sportwereld, en met name bij sportverenigingen, al langere tijd een discussie gaande is over de professionalisering van de sportvereniging.

De professionalisering in de sportwereld kent een drietal doelstellingen.

1 Het werk dat in een sportvereniging wordt uitgevoerd behoeft professionele ondersteuning om de kwaliteit van de sportvereniging overeind te houden. Het gaat dan om het in huis halen van specifieke deskundigheid die niet via vrijwilligers te krijgen is.

- 2 De sportvereniging als vrijwilligersorganisatie overeind te houden: daarvoor is professionele ondersteuning noodzakelijk, met name voor het zorgen voor continuïteit.
- 3 Vervelende en telkens terugkerende taken zoals bepaalde administratieve werkzaamheden, waarvoor nauwelijks meer vrijwilligers te vinden zijn, door professionals te laten uitvoeren.

Deze ontwikkelingen worden ook beleidsmatig gesignaleerd, met name bij het NOC*NSF. In een recente nota (1998) geven zij een toelichting op het begrip professionalisering. Daarin wordt een aantal uitgangspunten geformuleerd waarbinnen professionalisering in de sport gestalte zou moeten krijgen.

Er wordt gesteld dat professionalisering er niet op gericht zou moeten zijn om verandering te brengen in het vrijwilligerskarakter van de sport. Veeleer is het juist zaak om de professionalisering aan te grijpen als een middel om het zelforganiserend vermogen van sportverenigingen te versterken en daarmee de belangrijke plaats die sportverenigingen in de Nederlandse samenleving innemen veilig te stellen. Om deze reden wordt het belangrijk gevonden dat beroepskrachten in de sportverenigingen in de eerste plaats worden ingeschakeld ter ondersteuning van de vrijwilligers en niet ter vervanging.

In opdracht van Stichting Sportservice Noord-Brabant deed het PON onlangs onderzoek naar de mate waarin bij sportverenigingen sprake is van professionalisering (Van Daal 1999). Daarin ging het in de eerste plaats om te onderzoeken hoeveel beroepskrachten werkzaam zijn bij sportverenigingen en waarvoor deze worden ingezet. Daaruit bleek dat de inzet van beroepskrachten bij sportverenigingen op dit moment nog beperkt is. Ongeveer 38% van de verenigingen heeft een betaalde kracht (bedoeld is: iemand die daarvoor meer krijgt dan de maximaal toegestane fiscaal onbelaste vrijwilligersvergoeding van f 1.400,- per jaar) in dienst. In totaal gaat het om ongeveer 560 fulltime arbeidsplaatsen in Noord-Brabant voor vooral sporttechnische functies (trainers) en voor functies voor beheer, onderhoud en administratie. De meeste functies worden parttime uitgeoefend voor gemiddeld 11 uur per week. Vooral de grotere sporten, zoals voetbal, hockey en tennis, bieden werkgelegenheid.

Ongeveer 26% van de verenigingen geeft aan op korte of middellange termijn behoefte

te te hebben aan (meer) beroepskrachten. Het betreft voornamelijk dezelfde sporttakken waar al beroepskrachten werkzaam zijn. Voor een groot aantal verenigingen is professionalisering echter nog ver weg. Veel verenigingen hebben nog nooit nagedacht over professionaliseren of laten zich weerhouden door beperkte financiële middelen, angst voor de werkgeversrol, of omdat zij niet de juiste gekwalificeerde medewerkers kunnen vinden. Er zijn ook principiële bezwaren met name waar het gaat om de verhouding tussen vrijwilligers en beroepskrachten.

Sinds enkele jaren kunnen sportverenigingen gebruik maken van gesubsidieerde beroepskrachten in het kader van het 40.000-banenplan van het ministerie van VWS. De taken die deze personen kunnen uitvoeren liggen vooral op het terrein van onderhoud en (kantine-)beheer, het assisteren bij het organiseren van activiteiten en bij de ledenadministratie. Van de mogelijkheid om deze personen aan te stellen wordt nog weinig gebruik gemaakt. In totaal gaat het in Noord-Brabant om 38 fulltime arbeidsplaatsen, vooral voor beheer en onderhoud van accommodaties.

Veel verenigingen (37%) zijn nog onbekend met deze regeling. Bovendien zijn veel verenigingen te klein om deze beroepskrachten een substantieel takenpakket te bieden. Gemeenten kunnen in voorwaardenschepende zin een stimulerende rol vervullen door de werkgeversrol te regelen via een intermediaire stichting. Deze constructie biedt een aantal voordelen. De werkgeversrol ligt niet bij de vereniging, en de arbeidskracht kan voor een aantal verenigingen tegelijkertijd werkzaam zijn, waardoor ook kleinere verenigingen met een beperkt takenpakket van deze personen gebruik kunnen maken. Dit gebeurt echter nog sporadisch.

Een belangrijke conclusie uit het onderzoek is dat als het om professionaliseren van de sportvereniging gaat, veel sportbestuurders daar nog traditionele opvattingen bij hebben. De inzet van beroepskrachten beperkt zich veelal tot trainers en bij sommige grotere buitensporten tot personeel in beheer en onderhoud. Ook de behoefte aan beroepskrachten blijkt vooral op dit terrein te liggen. Slechts een enkele vereniging heeft een verenigingscoördinator in dienst die de vrijwilligers ondersteunt. Professionalisering gericht op de kwaliteitsverbetering van de sportvereniging als vrijwilligersorganisatie leeft nog niet zo bij de verenigingsbestuurders.

De term professionalisering in de sport wordt dus op verschillende wijzen geïnterpreteerd. Bestuurders van sportverenigingen denken bij professionalisering nog vooral aan beroepskrachten in de technische ondersteuning en voor het uitvoeren van vervelende en telkens terugkerende taken. Beleidsmatig wordt professionalisering meer gezien in de zin van een professioneel ondersteuningsaanbod waar verenigingen gebruik van zouden kunnen maken, niet alleen op het terrein van de sporttechnische functies maar ook op het gebied van vrijwilligersondersteuning (het vrijwilligersmanagement) en de bedrijfsvoering van de vereniging.

In dit kader worden met name vanuit het NOC*NSF en de provinciale sportraden initiatieven genomen om het vrijwilligersbeleid bij verenigingen te versterken.

Deze initiatieven hebben tot doel bij te dragen aan het stimuleren van de zelfreflectie bij sportverenigingen en het nadenken over kwaliteit binnen de sportvereniging op alle niveaus (vrijwilligersmanagement, bedrijfsvoering). Deze initiatieven leveren zo een bijdrage aan het denken over de modernisering van sportverenigingen. In dat verband wordt bijvoorbeeld ook gesproken over de veranderingen van de vereniging van een 'mutual benefit' naar een 'service delivery' organisatie: van een vereniging voor en door de leden, naar een vereniging die tegen betaling uiteenlopende producten levert, waaronder ook producten ten behoeve van het opbouwwerk.

Deze vernieuwende gedachten worden vooral geuit om de sportvereniging een steviger basis te geven, waarbij professionalisering vooral bedoeld is als een kwalitatieve versteviging van het verenigingsmanagement.

Zover is het echter nog lang niet, veel sportverenigingen zijn er nog niet klaar voor.

Lokale verbinding

Veel sportverenigingen gaan nog steeds hun traditionele weg. Het merendeel van de verenigingen opereert op een schaal die het ook niet vanzelfsprekend maakt al te revolutionaire plannen te hebben. Opvattingen over uitbreiding van het dienstenpakket van een sportvereniging en over professionalisering zijn geen gemeengoed. Wat dat betreft is er een grote kloof tussen de dagelijkse gang van zaken waarmee bestuurders van sportverenigingen zich bezighouden en de ontwikkelingen die beleidsmatig worden voorgestaan. Tegelijkertijd levert het voortbestaan van de sportvereniging als traditionele vrijwilligersorganisatie steeds meer problemen op.

Het besef dat vrijwilligerswerk professionele ondersteuning vereist, wordt steeds meer geaccepteerd. Dat hoeft echter niet alleen door middel van het aanstellen van beroepskrachten te gebeuren, dat kan ook door de professionele ondersteuning die externe organisaties kunnen bieden.

Koepelorganisaties in de sportsector en (sommige) sportbonden ontwikkelen wel programma's voor de ondersteuning van sportverenigingen, maar tot nu toe bereiken zij daar maar een klein deel van de vereniging mee. Daarom zou het goed zijn als de sportvereniging bij het nadenken over de toekomst meer verbinding zou zoeken met intermediaire organisaties als het sociaal-cultureel werk of vrijwilligerscentrales. Dat gebeurt op dit moment weinig, terwijl de oriëntatie van veel sportverenigingen toch vooral plaatselijk gericht is. Op lokaal niveau blijft de ondersteuning van sportverenigingen te vaak beperkt tot een subsidierelatie met de gemeente. Vernieuwende initiatieven moeten vooral uit de verenigingen zelf komen.

De intermediaire organisaties hebben inmiddels veel kennis opgebouwd bij de ondersteuning van vrijwilligers en hun organisaties. Dit beschikbare ondersteuningspotentieel, dat ook geschikt zou zijn voor sportverenigingen, wordt op dit moment niet optimaal benut. De intermediaire organisaties profileren zich niet altijd als zodanig omdat het niet tot hun kerntaak behoort (sociaal-cultureel werk) of omdat de middelen beperkt zijn (vrijwilligerscentrales). Bovendien hebben zij vaak een oriëntatie op een deel van het plaatselijke vrijwilligerswerk. Sportverenigingen horen daar in veel gemeenten niet bij.

Ook gemeenten hebben doorgaans een beperkte bemoeienis met het vrijwilligerswerk, namelijk het in stand houden van een subsidierelatie met het georganiseerde vrijwilligerswerk. Er ontbreekt vaak een integrale kijk op het vrijwilligerswerk en de ontwikkelingen daarin. Door gemeenten worden veelal beperkte accenten gelegd bij het benoemen van taken die intermediaire organisaties ten behoeve van het vrijwilligerswerk moeten uitvoeren. Kortom: er ontbreekt op lokaal niveau, waar veel vrijwilligersorganisaties en individuele vrijwilligers werkzaam zijn, vaak een lokale regie ten aanzien van het lokaal vrijwilligerswerk.

In deze cultuur is het nog niet vanzelfsprekend dat sportverenigingen plaatselijke intermediaire instellingen voor ondersteuning consulteren, en omgekeerd hebben

deze intermediaire organisaties vaak geen herkenbaar aanbod op dit terrein. Dat zou verbeterd kunnen worden. Daar ligt ook een taak van de lokale overheid, die deze organisaties zouden kunnen faciliteren om een meer herkenbare rol op het terrein van vrijwilligersbeleid te gaan spelen.

Tot slot

Het is van belang om de kwaliteit van de sportvereniging als vrijwilligersorganisatie overeind te houden. Ondanks alle pogingen die er vanuit de sector zelf genomen worden is er op dit terrein nog veel werk aan de winkel. Daarbij gaat het vaak om basale zaken als hulp bij het werven en coachen van vrijwilligers, maar ook om hulp en advies bij bijvoorbeeld het nadenken over het uitbreiden van het dienstenpakket van de sportvereniging. Dat kan zowel in het belang zijn van het lokale welzijnsbeleid als van de sportvereniging. Voor de verankering van de sportvereniging in het lokale beleid zou het goed zijn, zoals in sommige gemeenten nu al gebeurt, dat meer samengewerkt wordt tussen de intermediaire organisaties en sportverenigingen. Op deze wijze wordt sport niet alleen ingezet als instrument in het gemeentelijke welzijnsbeleid, maar wordt ook de omgekeerde weg gevolgd en doen welzijnsinstellingen handreikingen aan de sport.

Geraadpleegde literatuur

Daal, P. van, en M. Bekkers, Lokale ondersteuningsstructuur van het vrijwilligerswerk. PON, Tilburg, 1999.

Daal, P. van, Werkgelegenheid in de sport. PON, Tilburg, 1999

Dekker, P. (red.), Vrijwilligerswerk vergeleken. SCP, 's-Gravenhage, 1999.

Nederlandse Organisaties Vrijwilligerswerk, Voor de verandering. Trendrapport Vrijwilligerswerk 1998. NOV, Utrecht, 1998.

NOC*NSF, Professionalisering in de Sport. Voorzet voor beleid. NOC*NSF, Arnhem, 1998.

Verheijen, C. en P. van Daal, Sociale participatie in Noord-Brabant. Vrijwilligerswerk en informele hulp in perspectief. PON, Tilburg, 1999.

Willems L., Burgerzin en vrijwillige zorg. In: P. Dekker (red.): Civil society. Verkenningen van een perspectief op vrijwilligerswerk. SCP, Rijswijk, 1994.

□

Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid GOA: Breed en effectief

CPS (Christelijk Pedagogisch Studiecentrum) houdt op vrijdag 24 en zaterdag 25 september een congres voor beleidsmakers die werkzaam zijn in het Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid (GOA). De opening wordt verricht door mevrouw K.Y.I.J. Adelmund, staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap. Zij zal onder andere ingaan op welke nieuwe initiatieven er nodig zijn. Tijdens het congres wordt het door CPS ontwikkelde 'Analysekader GOA-beleid' gepresenteerd. Gemeentelijk Onderwijsachterstandenbeleid beslaat een breed terrein. Voorschoolse voorzieningen, basisscholen en scholen voor voortgezet onderwijs, regionale opleidingscentra en welzijnsinstellingen dragen hun steentje bij. Daarnaast zijn er raakvlakken met het grote-stedenbeleid, het jeugdbeleid en het minderhedenbeleid. Afstemming is noodzakelijk.

Gemeenten willen resultaat behalen met GOA. Het moet de kwetsbare jeugd beter

gaan. En u stelt specifieke, meetbare en realistische doelen. GOA moet effectief zijn. Om beleidsmakers van gemeenten, maar ook onderwijsondersteuners en nascholers te informeren over de recente ontwikkelingen op dit gebied organiseert CPS dit congres. Na de opening door mevrouw Adelmund komen de volgende sprekers aan het woord:

- Dhr. J. Leijenhorst, wethouder van de gemeente Utrecht; GOA en het lokale beleid.
- Dhr. Z. Arslan, medewerker van Forum: GOA en het minderhedenbeleid
- Mevr. A. Rasenberg, E&S Advies en Management: GOA en jeugdbeleid
- Dhr. P. Tesser, Sociaal Cultureel Planbureau: Een programma voor achters-tandbestrijding.

Tijdens een workshop kunnen deelnemers ervaringen uitwisselen met behulp van het

'Analysekader GOA-beleid'. De deelnemers kunnen nagaan in welke fase van het GOA-proces zij zich bevinden.

Op zaterdag staat het realiseren van veranderingen op school centraal. De sprekers zijn;

- Dhr. W. van de Grift, stafinspecteur Onderwijsinspectie Nederland
- Dhr. Fränzel, wethouder onderwijs c.s. gemeente Amersfoort
- Mevr. A. Brons en Dhr. R. van der Vliet, directeuren basisschool Rosa te Amsterdam
- Mevr. S. ten Doeschate, SAC Utrecht.

Het Congres vindt plaats in Hotel Tulip Inn, Stichtse Rotonde 11 in Amersfoort en duurt van vrijdag 24 september 9.30 uur tot 25 september 13.00 uur.

Voor overnachtingsmogelijkheden en andere faciliteiten kunt u contact opnemen met telefoonnummer (033) 453 43 43. □

In Memoriam Dom Helder Camara

door dr. Gradus Hendriks, oud-directeur Maatschappelijk Ontwikkeling van het vroegere ministerie van WVC

Op 28 augustus jl. overleed in het verre Brazilië 'de rode pater', zoals Dom Helder Camara in binnen- en buitenland wel bekend stond. Hij werd 90 jaar. Deze bezeten bisschop deed in zijn leven voortreffelijk werk in de Noord-Oosthoek van Brazilië. Hij werkte niet alleen vóór de mensen, maar ook met de lokale bevolking voor de verbetering van de zeer moeilijke leefomstandigheden in zijn woon- en werkgebied. Zijn inzet voor de bevolking en zijn reacties naar de machthebbers in zijn streek vielen niet altijd in goede aarde in Rome. Maar de initiatiefrijke bisschop liet zich daardoor niet ontmoedigen.

Zijn hartekreet was: "Armoede is een belediging van God."

In 1975 werd Dom Helder Camara een doctoraat verleend door de Vrije Universiteit in Amsterdam. Een blijk van waardering, ook uit ons land, dat alom de aandacht trok. Zelf mocht ik de bisschop al ontmoeten, samen met wijlen Professor Jan Ponsioen, tijdens de bijeenkomst van de International Conference on Social Welfare, die in 1965 in Metropolis in Brazilië plaats vond.

Dom Helder Camara werd toen begiftigd met de zogenaamde Dr. René Sand Award. Een onderscheiding, welke door

de ICSW in de twintiger jaren werd ingesteld, ter nagedachtenis van een medicus van Belgische afkomst, die vooral bekendheid had gekregen voor zijn inzet en pleidooi ter verbetering van de maatschappelijke en psycho-sociale leefomstandigheden van de burgers.

Veel van zijn streving en werkzaamheden, van Dom Helder Camara hebben er zeker toe bijgedragen, wat meer levensvreugde te brengen in de harten van miljoenen. □

Boekje "Opzomerend jongerenwerk" gratis op internet!

Het boekje Opzomerend jongerenwerk over de jongerencampagne City Survival van het Rotterdamse Opzomer Mee was na verschijnen snel uitverkocht, en is nu gratis verkrijgbaar via internet. Het PDF bestand City Survival is met behulp van Acrobat Reader binnen te halen op het volgende adres:
<http://www.igg-wwv.nl/citysurvival.htm>.

Het boekje, geschreven door Anne van Veenen, bevat interviews met een jongerenwerker, een wijkagent, een Mavo-leraar en een opbouwwerker over de methodiek van

het opzomerend met jongeren en de opzet van de campagne.

De formule van het Opzomerend jongerenwerk lijkt eenvoudig: een groep van 20 jongeren moet drie maal een prestatie leveren; als ze daarin slagen verdienen ze een premie van f 2000,- die ze naar eigen inzicht (maar wel gezamenlijk) kunnen besteden.

Uitdagingen van de jongerencampagne City Survival in 1998 waren:

- Yellow River, een behendigheidsproof gericht op teambuilding
- Opzomer Stunt, een klus in de buurt

- City Survival, de finale stedelijke actiedag met een drie uitdagingen, o.m. het maken van een theater act.

Van de 111 jongerenteams die zich aanmeldden, haalden 60 teams de eindstreep.

De jongerencampagne appelleert aan elementaire dingen, zo blijkt uit de interviews in het boekje. Jongeren vinden het leuk om samen iets te doen en om samen, als groep iets te presteren. Belangrijk zijn waardering voor geleverde prestaties en serieus genomen worden. Dit blijken voor veel jongeren schaarse goederen te zijn. □

Certificaat Kamerhuur moet woonconsument duidelijkheid verschaffen

Op 23 augustus is de Nationale Kamerweek, mede op initiatief van de Nederlandse Woonbond van start gegaan. De Nationale Kamerweek is bedoeld om voorlichting te geven aan jongeren over het zoeken en het huren van kamers en de rechten plichten die ze daarbij hebben. Jongeren en hun ouders vragen bij SKW Certificatie in Almere informatie aan over verhuurders en hun gecertificeerde woonpanden. In samenwerking met landelijke koepels van verhuurdersorganisaties zoals Vastgoedbelang en Aedes vereniging van woningcorporaties, de drie grote gemeenten en de Stuurgroep Experimenten Volkshuisvesting, heeft SKW Certificatie een kwaliteitscertificaat voor kamerverhuurders ontwikkeld. Doel is om de kwaliteit van de kamermarkt te verbeteren.

Er gaat namelijk veel mis. De lokale overheid wordt geacht toezicht te houden op bijvoorbeeld de veiligheid en kwaliteit van de te verhuren kamers in woonpanden. Het komt regelmatig voor dat zelfs de meest betrokken ambtenaren niet aan SKW Certificatie kunnen aangeven of een bepaald pand wel of niet aan de plaatselijke eisen voldoet. Als een gemeente pas na veel speurwerk achter de status van een dergelijk pand komt, mag dan van studenten, daklozen, ex-psiachiatrische patiënten en ex-verslaafden verwacht worden dat zij wel weten waar ze terecht moeten? Nee toch? Verhuurders met het certificaat. Kamerverhuur zijn getoetst op aspecten als huurprijs, gemeentelijke vergunningen, huurcontracten, onderhoud aan de technische installaties, brandblusapparatuur en

hygiëne. Hercontrole van gecertificeerde panden en verhuurders vindt iedere twee jaar plaats. Medio 1997 is het certificaat door de toenmalige staatssecretaris van VROM geïntroduceerd. Momenteel zijn ruim 100 panden in behandeling. Naar verwachting zullen eind 1999 zo'n 75 panden het certificaat krijgen. Veel ouders van jongeren en studenten vragen bij SKW Certificatie om informatie over gecertificeerde verhuurders en panden. Daarom heeft SKW een lijst opgesteld van gecertificeerde panden. Deze is bij SKW Certificatie op te vragen.

Voor nadere informatie kunt u contact opnemen met de heer dr. W. Englebort van SKW Certificatie.
Telefoon: 036-539 19 66. □

Jeugdwerk zet

Gert Geerdink volgt namens de politie al enige jaren het voetbal in Noord-Brabant. "Op een gegeven moment dacht ik: hé, die jongens die bij de thuiswedstrijden van Top Oss voor overlast zorgen zie ik op andere avonden wel eens in de buurt klieren. En als je dan eens apart gaat praten met de mensen van het jongerenwerk merk je dat zij ook met die jongens bezig zijn. Met hun schoolproblemen of hun werk, of met een eigen plekkie voor in de weekenden. Kun je dan niet als politie eens wat anders doen dan verbieden en wegjagen, dan altijd aan de achterkant van problemen bezig zijn?"

Daar had de club ook wel oren naar. Die zocht naar manieren om hun publiek in een prettige atmosfeer te kunnen ontvangen. Om een lang verhaal kort te maken: de club, het jongerenwerk en de politie hebben met steun van de gemeente een speciale projectgroep opgericht om de jeugd vroegtijdig op een leuke manier bij profvoetbal te betrekken". Het klinkt uit de mond van Geerdink allemaal eenvoudig maar het had heel wat voeten in aarde eerdat in Oss het project "Wie kopt hem in" van start kon gaan. Begin juni was het zover: VVD-tweede kamerlid Jan Rijpstra gaf het officiële startschot voor het sociaal preventieve project rond voetbalvandalisme in Oss. Geerdink: "We bieden gezamenlijk de jeugd andere uitdagingen dan rottiigheid. Want met mooie woorden over wat wel mag en niet mag kom je er niet. Die jongeren zoeken vermaak en op zich is profvoetbal daar

uitstekend geschikt voor. Maar biedt dan meer: laat de jongens eens op woensdagmiddag voetballen met een paar spelers uit het eerste; geef ze bij voorbaat eens een andere status dan die van potentiële relschopper." Samen met de middelbare scholen, de politie en de club spant de welzijnsstichting Diagonaal zich nu in om jeugd en voetbal in een positieve ontwikkeling te krijgen.

De situatie in Oss verschilt niet wezenlijk van de overige steden waar betaald voetbal wordt gespeeld. In meer steden kennen jeugdwerkers, politie, gemeente en clubs het steeds weerkerende probleem van eigen jeugd in confrontatie met bezoekende supporters, van jongeren die de politie uitdagen en op zoek gaan naar een aanleiding om onlusten te veroorzaken. Gelukkig is niet overal de situatie problematisch. In sommige steden is betaald voetbal synoniem aan gezelligheid en ook in Oss is de problematiek kleinschalig en beheersbaar. Maar wie alle 33 speelsteden langsgaat stuit toch te vaak op structurele problemen rond de voetbalwedstrijden. Eigenlijk vormen de clubs en steden waar betaald voetbal probleemloos verloopt een minderheid. Twee jaar geleden was de Tweede Kamer was van mening dat er meer moet gebeuren aan de bestrijding van voetbalvandalisme dan repressieve maatregelen (massale inzet politie, stadionverboden) en de inzet van technische instrumenten (pasjessystemen, videocamera's, vervoersregelingen). Na de vechtpartij tussen Ajax- en Feijenoordsupporters bij Beverwijk, het trieste dieptepunt van voetbalrellen, kwam er politiek brede steun los voor een derde instrument: sociaal-preventieve activiteiten

rond betaald voetbal. Kern van deze richting is samenwerking tussen jeugdwerk, politie, club en gemeente gericht op activiteiten die de jeugd op een positieve manier in contact brengt met voetbal. Met financiële steun van het ministerie van VWS en de KNVB startte oktober 1998 een landelijke bureau met als taak in de speelsteden activiteiten te stimuleren in dit kader. Waar het de lokale partners lukt om afspraken te maken over sociaal-preventieve activiteiten, geeft het ministerie van VWS een eenmalige subsidie van f 30.000. Naast Oss starten nu ook projecten bij Sparta in de Rotterdamse wijk Spangen, bij Utrecht en bij NEC-Nijmegen. In Leeuwarden, Groningen, Veendam, Helmond, Maastricht, Tilburg worden initiatieven ontwikkeld.

Het landelijke bureau Sociaal Preventief Publieksbeleid is ondergebracht bij de KNVB. Projectleider Stephan Steinmetz: "Op die manier staan we wat dichter bij de clubs maar onze energie zit hem net zo goed in het welzijnswerk, de politie en de gemeenten. Na een half jaar het land doorreizen hebben we een redelijk beeld ontwikkeld van de situatie en de eerste les is dat elke club en elke stad zijn eigen verhaal kent. We mikken dus op maatwerk. Wat werkt in Kerkrade kan in Veendam totaal niet aan de orde zijn. Met de partijen ter plekke kijken we waar de problemen liggen en zonodig tippen we ze: ga eens daar en daar kijken. In Nijmegen bijvoorbeeld is een aanpak ontwikkeld die individueel is en gericht op bijsturing met cursussen voor jongeren. In Veendam daarentegen richt de club zich op de basisscholen, nodigt hele klassen uit voor rondleidingen en een wed-

zich in tegen voetbalvandalisme

strijd wat er zelfs toe heeft geleid dat er een aparte kindertribune is ingericht. En wat blijkt dan: ouders worden nieuwsgierig en gaan voor het eerst sinds jaren weer eens naar het stadion. Dat hadden ze misschien door alle negatieve geluiden afgeschreven maar nu zien ze weer dat het gewoon ontzettend leuk kan zijn in zo'n stadion. Als het publieksbeleid van een club maar deugt en dat kan alleen maar als de jeugd er een plek heeft. Dat hoeft niet altijd een tribune te zijn zoals het Haagse project De Held laat zien. Daar worden scholen op een andere manier intensief bij de club betrokken, spelers gaan er langs en vertellen over hun gevoelens als iedereen je bijvoorbeeld uitscheidt. Dat brengt gesprekken op gang over pesten, over normen en waarden en daar schuilt natuurlijk wel de kern."

De rol van het welzijnswerk in de lokale activiteiten verschilt van plaats tot plaats. Evenals de aard van de problemen. In de ene stad is het roepen van boe naar de scheidsrechter het toppunt van voetbalvandalisme, terwijl er ook plaatsen zijn waar bijna standaard de ME na afloop van wedstrijden honderden stenengooiende jongeren tegenover zich ziet staan. De meeste plaatsen bevinden zich tussen deze twee uitersten. Wel wint het fenomeen terrein dat relletjes niet meer tijdens de wedstrijd plaats vinden maar na afloop waarvoor apart publiek op komt dagen, mensen dus die helemaal niet bij de wedstrijd waren en zich ook niet associëren met een voetbalclub. Het beeld tekent zich af dat steeds meer speelsteden een soort centrumfunctie vervullen voor rellen. Wie bijvoorbeeld in Veendam woont en de confrontatie met de politie zoekt, laat de Lange Leegte links lig-

gen en zorgt dat hij een half uur na afloop van de wedstrijd in Groningen is. Daar immers verzamelen zich dan honderden jongeren en staat de politie in slagorde klaar om de bussen van bezoekende supporters een veilig heenkomen te bieden. De Groningse welzijnsorganisatie GISKA zoekt momenteel samen met politie, club en gemeente een manier om de massale tweewekelijkse rellen te voorkomen. Ook in Zwolle zaten enige jaren geleden club, politie, gemeente en welzijnswerk met onlusten in hun maag. Jarenlange inzet van wijkagenten, jongerenwerkers, met steun van club en gemeente hebben een ommekeer te weeg gebracht. Vooral op de probleembuurten werd intensief ingezet en momenteel plukt iedereen de vruchten van zo'n preventieve benadering. Jongerenwerkers en vaste agenten kennen de jeugd en andersom. Zijn sociaal preventieve projecten dé oplossing van rellen rond betaald voetbal? Steinmetz waarschuwt voor overspannen verwachtingen: "Repressie en technische maatregelen zijn en blijven nodig. Alleen merk je op termijn pas vooruitgang als de lokale partners samenwerken. Voorwaarde is dan wel dat clubs over de grens van hun eigen stadion kijken. Ze zijn een belangrijk bestanddeel van de lokale samenleving en daar hoort een verantwoordelijkheid bij. Bovendien is het ook vanuit puur commercieel oogpunt voor clubs van belang om publieksvriendelijk te opereren. Andersom moeten gemeenten ook de kansen grijpen die betaald voetbal biedt. Niet alleen als economische factor, ook als voorziening voor de eigen inwoners. Je ziet ze te vaak tegenover elkaar staan, burgemeester en clubvoorzitter, en de schuld van ongeregeld

Voetbalvandalisme als samenlevingsvraagstuk

Met financiële steun van het ministerie van VWS en de KNVB startte onlangs het Bureau Sociaal Preventief Publieksbeleid, dat is ondergebracht bij de KNVB. Per 1 oktober zijn twee functionarissen belast met het opzetten van de eerste tranche projecten, bestaande uit zeven sociaal preventieve supporters-projecten in zeven verschillende steden. In de Werkgroep die de activiteiten van het project begeleidt zijn naast de KNVB, het ministerie van VWS (Directie Sport) en het LCO, de ministeries van BZK (Directie Politie) en Justitie, alsmede de VNG, het Centraal Informatiepunt Voetbalvandalisme, de Federatie Supportersverenigingen en het Landelijk Overleg Supporterscoördinatoren vertegenwoordigd.

heden naar elkaar schuiven. De jongerenwerker en de politieagent hebben daar minder moeite mee en dat is geen wonder: zij staan met hun poten in het bluswater. In de praktijk beginnen projecten vaak omdat een agent of jeugdwerker eraan trekt. Onze inzet is erop gericht om gemeente en club daarin mee te krijgen. En die bereidheid is zeker aanwezig".

(Met dank aan Bureau Sociaal Preventief Publieksbeleid, KNVB) □

Hagenaars gaan lekker rustig wonen

Wassenaar- Steeds meer oudere Hagenaars lukt het om in het mooie Wassenaar een huurwoning te krijgen. Als de 65-plussers veel 'woonjaren' hebben komen ze daarvoor in aanmerking. Vorig jaar gingen tientallen woningen 'in het groen' naar Haagse woningzoekenden en naar andere kandidaten elders uit de regio Haaglanden.

Dat die huizenmarkt verandert ten faveure van de Haagse bureu wordt bevestigd door de Wassenaarse wethouder Klooster van huisvesting. "Men heeft Wassenaar ontdekt en men geeft zich op. De verdeling is overigens strikt een zaak van de woningcorporaties. Maar voor Wassenaar pakt het wel fout uit. We gaan toch eens kijken of we die regels anders kunnen toepassen."

Wassenaarse jongeren storen zich aan het regionaal huisvestingsbeleid omdat ze zelf nauwelijks voor huisvesting in hun geboortedorp in aanmerking komen.

Haaglanden

Om een grotere woning te krijgen wilde een van de klagers een goedkope huurwoning in

de wijk Oostdorp vrijmaken maar krijgt geen vervangend woonruimte. "Mijn vriendin en ik hebben samen een bruto inkomen van achtduizend gulden en komen niet voor een groter huis in aanmerking. We kunnen wel naar Den Haag of naar Zoetermeer, maar daar willen we niet naar toe."

De 42-jarige man wijst er op dat dorpsgenoten op hetzelfde probleem zijn gestuit.

Huurwoningen aan de Van Heemstraweg en de Schulpstraat werden toegewezen aan mensen buiten Wassenaar. Men zou de regionale regels zo hanteren dat deze vooral gunstig zijn voor woningzoekenden van 'buiten het dorp.'

Klooster noemt het volstrekte onzin dat Hagenaars opzettelijk bij toewijzing van woningen worden bevoordeeld. "De woonduur geeft doorstromers voorrang en dat pakt soms wat raar uit. Maar van onze starters hebben we vorig jaar 75 procent aan woonruimte kunnen helpen." Volgens de regels van stadsgewest Haaglanden is het zo dat de leeftijd van starters de

doorslag geeft. De oudste starter is het eerst aan de beurt. Bij doorstromers geldt dat wie het langst op zijn huidige adres woont, het eerste aan de beurt is. Daarna krijgt men alleen om medische of sociale gronden voorrang.

(Haagsche Courant, 3-7-1999.)

Het LNS timmert aan de weg!

Wat is het LNS?

Het Landelijk Netwerk Sportbuurtwerk, de benaming spreekt eigenlijk voor zich. Een netwerk op landelijk niveau van mensen die werkzaam zijn in/en of betrokken zijn bij het sportbuurtwerk (buurtsportwerk). Sleutelbegrippen in een netwerk zijn 'halen' en 'brengen'. Je komt er iets halen maar je hebt tevens de instelling om iets te brengen, iets toe te voegen. In het algemeen is het nut van een netwerk heel groot. Echter, hoe groot, wordt voornamelijk bepaald door de deelnemers van zo'n netwerk. Binnen het LNS zijn hierover dan ook goede afspraken gemaakt. Het LNS is nu reeds 3 jaar geleden gestart, in oktober 1996. Dit, uiteraard niet geheel toevallig naar aanleiding van de landelijke studiedag over het sportbuurtwerk.

De deelnemers aan het LNS

De deelnemers aan het LNS zijn personen die werken in een functie van waaruit aansturing wordt gegeven naar het niveau van uitvoering en daarnaast beleidsvoorbereidende, beleidsbeïnvloedende activiteiten worden ondernomen. Op dit moment bestaat het netwerk uit een 14-tal vaste leden. Uiteraard staat de mogelijkheid open voor geïnteresseerden om ook deel te nemen. Echter het LNS wil er nadrukkelijk voor waken dat het een komen en gaan wordt van deelnemers. Een dergelijke situatie zou een verdere ontwikkeling van het netwerk ernstig belemmeren.

Wat doet het LNS?

De activiteiten van het LNS zijn op dit moment zijn onder te brengen in een 4-tal onderdelen:

1. Het LNS komt 4x per jaar bijeen. Doorgaans gebeurt dat op een dinsdag. Voorheen was dat op de locatie van het BRES-gebouw te Maarn. Vanaf heden (augustus '99) zal dat zijn op de nieuwe locatie van het NISB (Nederlands Instituut voor Sport en Beweging), sportcentrum Papendal te Arnhem.

Om de verhouding van reistijd en overleg in redelijke balans te houden, zijn de bijeenkomsten van 16.00 - 20.00 uur (incl. kleine maaltijd). Er wordt gewerkt met een vaste voorzitter en een duidelijke agenda.

Dit is de onderliggende structuur waarop wordt gebouwd ten behoeve van het sportbuurtwerk en wat hier direct mee samenhangt. Op deze manier wordt vanuit ieders werkplek het zicht verlengd tot over de grenzen van de eigen gemeente/werkplek. Het wiel elke keer opnieuw uitvinden kan hierdoor worden voorkomen.

Een werksoort als het sportbuurtwerk, is er één in ontwikkeling. Het is nadrukkelijk aandachtspunt bij sociaal- maatschappelijke en politieke discussies. Maar waar hoort het nu bij? Wat doet het precies? Hoe is het georganiseerd? Wie financiert dat? Welke functies kent het? Welke functietaken? Wat zijn hierbij de opleidingseisen? Waar wordt het op ingezet? Kortom: doel, plaats, inhoud en ontwikkeling!

2. Verder gaat het LNS één maal per jaar op werkbezoek.

Onder de treffende titel van 'Op bezoek bij...'. Wordt er een bezoek gebracht op de werkplek van één van de LNS-leden. Op

deze manier wordt er niet alleen rondom de vergadertafel gesproken over het sportbuurtwerk, maar is er tevens nadrukkelijk de gelegenheid er met beide benen letterlijk en figuurlijk in te gaan staan. Zo blijft, indien nodig, er feeling met de uitvoering van het sportbuurtwerk en ontstaat er de mogelijkheid om kennis op te doen en van gedachten te wisselen over de specifieke werkwijze, projecten, activiteiten op de betreffende locatie.

3. De derde belangrijke activiteit is de organisatie van een landelijke themadag sportbuurtwerk.

Jaarlijks in de maand oktober organiseert het LNS in samenwerking met de BRES en de stichting Spel en Sport een landelijke themadag voor diegenen die in het sportbuurtwerk werkzaam zijn en/of daarbij betrokken. De formule van deze dag berust op een goede balans tussen praktijk, doen zien, voelen en de verdieping en de gedachte achter het sportbuurtwerk in al zijn verschijningsvormen.

De thema's die hierin reeds aan de orde zijn gekomen zijn: de survivalrun, street- of straatsport in de praktijk, sportbuurtwerk en sponsoring, de positionering van het sportbuurtwerk, het Rotterdamse project 'Duimdrop', sportbuurtwerk in het Groninger model, inline skating, levend tafelvoetbal, katapultvoetbal, de toegevoerde waarde van netwerken, samenwerken in stoere activiteiten.

4. De uitgave van een nieuwsbrief.

Deze nieuwsbrief wordt automatisch verstuurd aan de leden van het LNS, daarnaast wordt de nieuwsbrief op verzoek toegezonden aan een ieder die hiervoor belangstelling heeft. □

Hoezo Buitenspel?

Basissportontwikkeling in Burkina Aso

door Sikko Cleveninga, ontwikkelingsdeskundige (BuZa/DGIS) en werkzaam bij Groupe Fomtugol in Burkina Faso

Begin november 1999 wordt officieel de aftrap gegeven voor een omvangrijk basissportontwikkeling programma in Burkina Faso. Drie jongerenorganisaties in Burkina Faso zijn het met de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS) eens geworden over een structureel programma voor de promotie van recreatie sport en jeugdvoetbal in Burkina Faso. Uniek in dit programma is de nadrukkelijke aandacht voor de opbouw van het plaatselijke verenigingsleven via jongerenorganisaties en het belang van RSL-A als basisopleiding naast de opleiding van jeugd voetbal trainers (JVT). Achter het NKS schaarde zich reeds een aantal belangrijke actoren uit de Nederlandse sportwereld zoals de KNVB, het NOC*NSF en het Ministerie van VWS.

Wat er aan vooraf ging....

In 1989 reikte een ontwikkelingswerkster in Burkina Faso enkele, van haar vader gekregen, ballen en voetbalshirts uit tijdens een lokaal voetbaltoernooi. Deze gift resulteerde in een officieel verzoek van de plaatselijke voetbalbond om meer ondersteuning, met name op het gebied van technische begeleiding. De vader van de ontwikkelingswerkster en een enthousiaste amateurvoetbaltrainer togen hierop naar Burkina Faso om ter plekke de problemen en mogelijkheden te bekijken. Zij vonden dat er heel wat kon gebeuren. Om concreet aan het lokale verzoek te kunnen voldoen werd in februari 1992 de Stichting Sportontwikkeling Burkina Faso opgericht. Zo werd duidelijk dat het hier om een meer permanente actie zou gaan en dat op ideële basis gewerkt zou worden. Sinds de oprichting organiseert de Stichting Sportontwikkeling Burkina Faso om het jaar in januari/ februari één of meerdere sportcursussen en/ of één of meerdere sportevenementen in Burkina Faso. Tevens distribueert zij daar de in Nederland ingezamelde sportmaterialen. De laatste cursus

vond plaats in samenwerking met de jongerenorganisatie Groupe Fomtugol in Dori in februari/maart 1997. De scholing als zodanig was zeer bevredigend maar zowel Fomtugol als de stichting hadden behoefte om dit soort scholing in een duurzamer en breder kader te organiseren.

Van incidenteel naar structureel

Fomtugol nam vervolgens het initiatief tot een studie met betrekking tot de bevordering van institutionele ontwikkeling van jongerenorganisaties in samenwerking met Benebnooma en de Naam-groepen. De studie werd gefinancierd door de Nederlandse Ambassade in Burkina Faso en heeft geresulteerd in een projectvoorstel voor institutionele ontwikkeling van de drie jongerenorganisaties (januari 1998) en de aanstelling van de huidige suppletiedeskundige bij Groupe Fomtugol (mei 1998). Het programma heet Chantier Jeune ("jongeren werkplaats") en betreft een samenwerkingsverband tussen de drie organisaties die vanuit drie te initiëren jongeren centra hun interventies willen optimaliseren op het vlak van cultuur, communicatie en sport voor en door jongeren. De drie organisaties hebben geen financiering gevonden voor het gehele projectplan, maar middels deelfinancieringen en eigen investeringen heeft een en ander zich wel verder ontwikkeld. Zo heeft Fomtugol

reeds een jongeren centrum gecreëerd en is Benebnooma zich voor sport gaan interesseren, hetgeen blijkt uit concrete stappen voor het opzetten van een voetbalschool. Vanwege het uitblijven van een structurele financiering benaderde de Stichting Sportontwikkeling Burkina Faso in 1998 de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS) met de vraag haar taken over te nemen om de bovengenoemde doelstellingen te kunnen (blijven) verwezenlijken. De NKS gaf eerder op de achtergrond reeds financiële ondersteuning. Eind 1998 werd er een oriëntatieris gemaakt door de NKS waarbij zij kennismaakten met het Chantier Jeune programma. Het klikte meteen en het wordt dan al spoedig duidelijk dat de NKS het vaandel van de stichting over zal nemen en de "sportpoot" van Chantier Jeune structureel zal gaan ondersteunen.

Sport als vormings- en opbouwwerk

Rotterdam Oud-Zuid, zomer 1998. Een groep peuljongeren schuift door Feijenoord, Afrikaanderbuurt en Bloemhof. Verwonderde blikken van buurtbewoners tonen aan dat je in deze multiculturele wijken nog wel degelijk op kan vallen als exotische buitenlander. Des te groter is de verbazing als blijkt dat deze peuljongeren zich interesseren voor sportcontainers en duimdrop activiteiten en dat prima kunnen plaatsen in de sportactiviteiten waarmee zij thuis in de Sahel al aardig op dreef zijn. Oplettende lezertjes herkennen in deze groep de leden van Fomtugol die naast optredens voor het Festival Mundial ook werkbezoeken brachten aan jeugdobbouw in Nederland (zie MO 158 & 159). In Rotterdam zagen zij het belang van het RSL-A programma voor hun eigen context. Slechts ruim een jaar later zal de NKS gevolg geven aan deze observatie met de lancering van het eerste RSL-A programma op Afrikaanse bodem.

In de ontwikkelingssamenwerking werd sport tot voor kort als luxe beschouwd. Echter grote delen van de bevolking in ontwikkelingslanden hechten groot belang aan sport en spel. De jeugdorganisaties zien

basissport als een belangrijk en aantrekkelijk middel voor vorming van jongeren. Zij denken daarbij aan individuele vorming (identificatie, scholing, persoonlijkheidsvorming), maatschappelijk opbouwwerk (creëren van clubs als "nieuwe" maatschappelijke arrangementen, toegang tot nieuwe sociale posities) alsook aan praktische ontwikkeling (nieuwe vaardigheden, betere conditie, investeringsgedrag). Dit is mede van belang omdat de jongeren nauwelijks gebruik kunnen maken van formele vormende structuren zoals de lagere- en middelbare school. In de wijken en dorpen bestaan echter ook zo goed als geen vormen van vrijwilligersorganisaties voor jongeren. Hoofdoelstelling van het programma is daarom het ontstaan van amateursportclubstructuren en andere vormen van sportvrijwilligersorganisaties in de wijken en dorpen die de jongeren een kader bieden om zich te vermaken en zich te ontwikkelen.

Scholing, promotie, praktijk en organisatie

De specifieke doelstellingen en activiteiten van het programma zijn de volgende:

- **Scholing:** het inrichten van opleidingstrajecten tot recreatiesportleider, voetbaltrainer en ander kader. In twee cycli met elk drie fasen worden jongeren in Burkina twee maal per jaar opgeleid door Nederlands kader en worden de beste deelnemers uitgenodigd voor een clinic in Nederland.
- **Promotie:** Het bevorderen van vrijwilligersorganisaties van en voor jongeren (amateurclubs, verenigingen voor sport en spel, organisatie van terugkerende evenementen). Middels manifestaties in Burkina en Nederland wordt het belang van sportverenigingen onder de aandacht gebracht bij het grote publiek en worden succesvolle clubs in het zonnetje gezet.
- **Praktijk:** het ondersteunen van de praktische uitvoering van sport en spel middels technische supervisie en materiaalvoorziening. In Nederland worden gebruikte sportmaterialen ingezameld, vervoerd en kostendekkend verkocht in sportwinkeltjes in Burkina Faso die tevens technische assistentie verlenen aan de bij hun aangesloten clubs.
- **Organisatie:** Het bijdragen aan de institutionele ontwikkeling van de drie jongerenorganisaties als bestendige promotor van de opleidingstrajecten, de vrijwilligersorganisaties en de praktische uitvoering van sport en spel. Halfjaarlijks wordt een inventarisatie gemaakt van de institutionele ontwikkeling en de knelpunten van de drie jongerenorganisaties. Deze worden besproken in een werkconferentie en vertaald in een actieplan.

Wat is de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS)?

De Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS) is een overkoepelende sportorganisatie en houdt zich vooral bezig met ondersteuning van sportverenigingen, sportbonden en gemeenten. De NKS is een vereniging van verenigingen en telt ongeveer 2.130 verenigingen en 372.000 leden. Ze legt zich met name toe op aspecten als waarden, leden, medewerkers en verenigingsmanagement. Het kantoor van de NKS is gevestigd te 's-Hertogenbosch. Naast de medewerkers op het kantoor zijn er in het land zo'n 200 bestuursleden en 350 docenten en sportadviseurs voor de NKS actief.

De NKS bestaat uit vier organisatieonderdelen:

- **NKS Sportclubs:** verleent diensten aan sportverenigingen. Het gaat hierbij om informatie, advies en bijstand op het gebied van waarden, leden, medewerkers en verenigingsmanagement. Daarnaast is er een gevarieerd aanbod van publicaties, opleidingen, vakanties en sportevenementen.
- **NKS Boymansfonds:** stimuleert studenten en wetenschappers om scripties en wetenschappelijke publicaties op het gebied van sport, lichamelijke opvoeding en recreatie te schrijven.
- **NKS Actief:** organiseert sportieve voetbalcompetities voor jongeren, Cruyff Sports Voetbalkampen genaamd
- **NKS SportAdvies:** ondersteunt gemeenten bij het voorbereiden, vormgeven en uitvoeren van gemeentelijk sportbeleid.

Daarnaast heeft de NKS nog de volgende doelen voor ogen:

- Het ontwikkelen van een cursus recreatiesportleider (en jeugdvoetbaltrainer) voor Derde Wereldlanden, die uiteindelijk niet alleen bruikbaar is in Burkina Faso maar ook in andere Tweede en Derde Wereldlanden.
- Het sportproject in Burkina Faso speelt in een niet gestructureerde omgeving, een omgeving zonder verenigingen. De NKS is een vereniging van verenigingen. In Nederland wordt sport steeds meer beoefend buiten verenigingen. De NKS ziet het als haar opdracht om deze ontwikkelingen te volgen. Met het sportontwikkelingsproject in Burkina Faso kan de NKS kennis opdoen op het gebied van sporten in een niet gestructureerde omgeving en deze in Nederland (zowel binnen als buiten NKS-verband) en in andere landen (zie NKS-project Oost-Europa) toepassen.

Hieronder valt het opzetten van een integrale sportnota, harmonisatie van huurtarieven, het doen van onderzoek bij sportverenigingen etc.

De NKS heeft voor het project specifieke kennis in huis. In haar 53-jarig bestaan heeft zij ervaring opgedaan op het gebied van het geven van RSL-A- (recreatiesportleider A) en JVT-opleidingen (jeugdvoetbaltrainer):

- De NKS neemt deel aan het platform WAR (Werkgroep Algemene Recreatiesportopleidingen). Dit platform coördineert opleidingen RSL-A en RSL-O (ouderen) en bewaakt de kwaliteit van deze opleidingen en haar docenten
- De NKS beschikt over 33 RSL-A-docenten en 27 JVT-docenten. Daarnaast heeft de NKS de beschikking over 40 JVSL-docenten (jeugdvoetbalspelleider) en 36 JVBL-docenten (jeugdvoetbalbegeleider).
- Gemiddeld worden er per jaar 4 cursussen RSL-A, 4 cursussen JVT, 30 cursussen JVSL en 25 cursussen JVBL gegeven. Het gemiddeld aantal deelnemers per cursus ligt op 16 personen.
- De NKS kent de organisatiestructuur van de vereniging. Zij geeft daarnaast niet alleen adviezen over juridische aspecten binnen een vereniging (statuten, huishoudelijke reglementen, fusies, etc.), maar geeft ook adviezen en ondersteuning op het gebied van vrijwilligersbeleid, jeugdbeleid, nevenactiviteiten, etc.

Met dat laatste punt komt een voortzetting in beeld van werkbezoeken zoals dat van Fontugol aan Oud-Zuid. Momenteel wordt serieus bestudeerd hoe daar binnenkort een structureel vervolg op kan worden gegeven.

De bovenstaande tekst is een bewerking van delen van het projectdocument. Voor meer informatie kunt u contact opnemen met de NKS, postbus 90124, 5200 MA, 's Hertogenbosch, tel.: 073-6138884 (Marlou Horsten), E-mail: info@nks.nl

Buurteconomie werkt!

VIBOSO en het Combined European Bureau for Social Development organiseren een tweedaags Europees evenement: een congres op 25 november en praktijkbezoeken op 26 november in Gent in samenwerking met het Europees Parlement, het stadsbestuur van Gent, Flora en het Network for Economic Selfhelp and Local Development en het Steunpunt Lokale Netwerken.

Een harde kern van laaggeschoolde langdurig werklozen stroomt nauwelijks of niet door naar de gewone arbeidsmarkt. Door het gebrek aan werk worden ze uitgesloten. Buurtdiensten zijn geen toverformule, maar ze creëren wel nieuwe vormen van arbeid (bij voorkeur voor de buurtbewoners en verhogen tegelijk de leefbaarheid van de buurt. Buurtdiensten gaan uit van de capaciteiten van de mensen in de buurt, die beantwoorden aan de collectieve behoeften in de wijk. Ze leveren een belangrijke sociale meerwaarde. Door de inbedding van de buurtdiensten in de wijk worden de sociale contacten en netwerken in de buurt versterkt. Drie sleutelbegrippen in de uitbouw van de buurtdiensten zijn:

- de participatie en capaciteiten (empowerment) van de langdurig werklozen;
- het partnership tussen de lokale overheid, de bewoners en andere organisaties;
- de financiering en het beleidskader.

Het tweedaags evenement is opgezet voor: praktijkwerkers en coördinatoren van opleidings- en tewerkstellingsinitiatieven, SIF-medewerkers, gemeentebesturen, OCMW's, studiediensten, beleidsmensen op provinciaal, gewestelijk, federaal en Europees niveau.

Een greep uit het programma op 25 november:

- Verwelkoming om 9.45 uur door onder andere André Desmet, voorzitter VIBOSO.
- Presentaties van verschillende projecten: het Sunflowerproject in Dublin (Burny Walsh), 'Jobs voor vrouwen' in Menen (Vrouwen van het project buurteconomie in Menen nemen het woord, ingeleid door Nikkie Maes).
- 'Regie de quartier' in de wijk Pierre Collignet in Meaux (randgemeente van Parijs) (Zinn-Din Boukhenaisi, Buiten Gewone Buurt, een aanzet tot de buurt- en dorpsdiensten? (Gerrit Rauws van de Koning Boudewijnstichting).
- Presentatie van de CEBSD-website. Uitdagingen voor de projecten buurteconomie (Hans Andersson, CEBSD).

Er is simultaanvertaling uit het Engels en het Frans naar het Nederlands en omgekeerd.

Een greep uit het programma op 26 november te Gent:

De klemtoon ligt op praktijkbezoeken in Gent, die worden georganiseerd door de stad en het Opbouwwerk Steunpunt Gent. Die ontmoetingsdag wordt georganiseerd met het netwerk FLORA, het netwerk van vrouwen voor training en jobcreatie. Het is bovendien de uitgesproken plaats om

ervaringen uit te wisselen tussen de praktijk in Vlaanderen, Wallonie en de ons omringende landen. Men kan alleen aan deze tweede dag deelnemen als men zich ook heeft ingeschreven voor de eerste dag in Brussel.

- Projectbezoeken in Gent - Om 10 uur splitsen de deelnemers zich in groepen en hebben daarbij de keuze uit drie projecten. Ze kiezen een van de drie locaties, waarbij het partnership tussen de stad, de particuliere sector, de bewoners(organisatie) en het opbouwwerk uit de verf komt.
- Bezoek aan het Bijloke museum.

Publicaties

1. Ter-Zake Cahier - VIBOSO publiceert een themanummer van Ter-Zake met exemplarische voorbeelden uit binnen- en buitenland.
2. Congresspublicatie - VIBOSO en CEBSD bundelen de teksten van de Engelse en de Franse uiteenzettingen in een aparte congresspublicatie. Daarin is de Franse versie van het eerder gepubliceerde Ter-Zake Cahier 'Buurteconomie voor vrouwen' opgenomen.
3. De Nederlandstalige deelnemers krijgen ook het Ter-Zake Cahier 'Buurteconomie voor vrouwen' (Mei 1998).

Voor meer informatie:

VIBOSO, Vooruitgangstraat 323,
1030 Brussel. Telefoon: 003222010565.
Fax: 003222010514.
E-mail: viboso@skynet.be.
Contactpersonen: Gerard Hautekeur en
Anny Stevens.

Het tweedaags evenement geniet de steun van Levi's Europe, HBK-Spaarbank, Douwe Egberts, Welzijnszorg en het Prins Filipsfonds.

Woonbond roept huurders op

voor Verkiezing Beste en Slechtste Verhuurder 1999-08-23

De Nederlandse Woonbond roept per 1 augustus huurders en huurderorganisaties op om hun verhuurder aan te melden voor de verkiezing van de Beste en Slechtste verhuurder 1999. Eenmaal per jaar geeft de Woonbond, de landelijke belangenorganisatie voor huurders, op deze manier zijn leden en alle huurders in Nederland de kans om zich uit te spreken over het gedrag van hun verhuurder. Dit jaar ontwikkelde de Woonbond een 'huurderstoets' waarmee huurders dit gedrag nog nauwkeuriger in beeld kunnen brengen.

Vier jaar geleden heette het nog Verkiezing Slechtste verhuurder, omdat de Woonbond daarmee een platform wilde bieden om wan-toestanden aan de kaak te stellen. Dit bleek een probaat middel. De slechtste verhuurder van 1996 trok zich wel degelijk iets aan van de behaalde titel en verbeterde; het verzoek van de Woonbond om een omgangscodex in te voeren werd gehonoreerd. In deze omgangscodex is het overleg met de huurders vastgelegd. Ook na de verkiezingen van 1997 en 1998 bleek de impact van de publiciteit effect te sorteren bij de gekozen slechtste verhuurder. Zeilstra beheer BV, slechtste verhuurder van 1998, wilde op geen enkele manier overleggen met de huurderorganisatie in Kerkrade. Na de publiciteit door de verkiezing, ging Zeilstra beheer BV een dialoog aan met de huurders.

Om ook goede verhuurders te belonen, stelde de Woonbond in 1997 de prijs in voor de beste verhuurder. Woningcorporatie Beter Wonen in Maastricht behaalde in dat jaar deze eretitel. Het jaar daarop sleepte Beter Wonen opnieuw een gouden beker in de wacht voor de constant geleverde hoge kwaliteit. Als één van de eerste woningcorporaties heeft Beter Wonen een huurderstatuut afgesloten met de huurderorganisatie om bij de fusie met de corporatie St Mathias de huurderbelangen tijdens het fusietraject veilig te stellen. Juist door de combinatie van twee prijzen, een voor de beste en een voor de slechtste verhuurder, is de verkiezing zeer effectief; een stimulans voor slechte verhuurders om het leven te beteren, en voor de beste verhuurders om op dezelfde weg door te gaan.

Huurderstoets

Dit jaar zal de jury zowel in de sociale als in de particuliere huursector een prijs uitreiken. Voor beide sectoren kiest de jury 1 beste en 1 slechtste verhuurder. Dit verschil is noodzakelijk omdat de Woonbond vindt dat van sociale verhuurders meer mag worden verwacht dan van particuliere, gezien hun bijzondere maatschappelijke taak. De beoordelingscriteria zal de jury voor een sociale verhuurder dan ook zwaarder laten wegen.

De beoordelingscriteria zijn dit jaar meer uitgediept, waardoor de huurder het gedrag van

de verhuurder nauwkeuriger in beeld kan brengen. De Woonbond ontwikkelde hiervoor een huurderstoets. De onderstaande vier criteria zijn uitgewerkt in een aantal vragen die de beoordeling door de jury vergemakkelijken. De vier criteria zijn:

- Dienstverlening door de verhuurder (waaronder de bejegening van huurders);
- Huurbeleid (huurprijzen en huurverhogingspercentage);
- Onderhoud aan de woningen;
- Overleg met de huurderorganisatie.

Verhuurders die op alle criteria hoog of laag scoren, nomineert de jury voor respectievelijk de Gouden of Zwarte lijst. De absolute toppers onder de genomineerden krijgen de titel Beste of Slechtste Verhuurder.

De Woonbond benadrukt dat de verkiezing geen onafhankelijk onderzoek behelst naar het functioneren van verhuurders in Nederland. Eenmaal per jaar geeft de Woonbond huurders en huurderorganisaties de mogelijkheid om de beste of slechtste verhuurder voor te dragen. Een onafhankelijke jury wijst uiteindelijk de slechtste en beste verhuurder van het jaar aan.

Aanmelden

Het aanmeldingsformulier voor de verkiezing is op te vragen bij de Nederlandse Woonbond, telefoon: 020 - 551 7700 (voor 1 oktober insturen). □

Buurt Sport Spelen Beverwijk 1999

door Joke Otte, voorzitter BSS-comité Plantage, Pieter Verhagenlaan en Bomenbuurt, Beverwijk

De eerste stad in Nederland met een project voor sport, tolerantie en fair play in de wijken en buurten. Doelstelling is het stimuleren en bevorderen van de sport, tolerantie, fair play en cohesie onder de buurtbewoners zowel jong als oud. Mij is gevraagd door het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) om een impressie te geven hoe ik de Buurt Sport Spelen ervaren heb. Mijn functie in dit geheel was voorzitter van een van de vier organiserende Buurt Sport Spelen comités.

De prijsuitreiking. (foto Joke Otte)

Op 15 februari 1999 begonnen we de eerste vergadering met de projectgroep bestaande uit:

- de vier organiserende comités;
- de projectleider;
- de Stichting Welzijn Beverwijk;
- de gemeente Beverwijk;
- de sportraad;
- Sport Tolerantie Fair Play Nederland (STFPN).

Later kwamen de mensen van de sportverenigingen erbij. De sportverenigingen zijn benaderd door de sportraad met de vraag of zij vijf zaterdagen achtereenvolgend wilden helpen met het organiseren en het opzetten van spelregels voor hun eigen sportonderdeel. Met veel enthousiasme stemden de sportverenigingen toe. Deze vergaderingen koppelde ik weer terug naar mijn eigen BSS-comité, dat bestond uit vier personen uit mijn buurt.

Er zijn heel wat vergaderingen, discussies, meningsverschillen aan vooraf gegaan voordat de eerste BSS-dag van start kon gaan. Ik heb een heel leuk contact opgebouwd met de mensen van de andere comités. We hadden dan ook afgesproken om met z'n allen naar de eerste BSS-dag te gaan.

5 Juni

Deze dag werd geopend door de wethouder van Sportzaken, de heer F. Koster. Daarna werd de Fair Play eed afgelegd door vier personen, uit elke buurt een. De sportonderdelen waren:

- kratstapelen;
- dalya, een Turks balspel;
- hindernisbaan;
- jeu de boules;
- darten;
- voetvolley.

Het was een leuke dag ondanks dat de dag begon met regen. Je leert van bepaalde dingen. Ook werden er ter plaatse regels veranderd of aangepast. Je kan het wel mooi op papier zetten en plannen tijdens een vergadering, maar in de praktijk moet het wel werken. Het was tenslotte een pilotproject. Toen de dag voorbij was gingen we met een hele groep naar het buurtcafé nog even napraten en wat drinken.

Toen naderde 'mijn dag'. Al weken stond mijn leven bijna geheel in het teken van de BSS. Mijn comité bestond uit vier personen, achteraf te weinig waardoor er toch veel op onze schouders terecht kwam. Maar ik vond het niet erg. Ik was zo enthousiast en alles

ging zo goed. Buurtbewoners reageerden enthousiast op mijn vraag of ze wilden helpen. De ondernemers sponsorden spontaan in de vorm van een financiële bijdrage, zodat wij daarmee de allerkleinste kinderen ook wat konden aanbieden, onder andere een luchtkussen en allerlei spelletjes. Ook de mensen van de sportverenigingen zetten zich in voor de tweede dag.

12 Juni

De dag begon goed. Het was droog en het zonnetje deed zijn best om door de wolken heen te schijnen. Om 11.00 uur kwam Bert Verduin, Nederlands kampioen marathonschaatsen, de dag openen. Het was toen al lekker druk. Ook op deze dag kwamen we voor kleine probleempjes te staan, maar door er goed over te praten en duidelijke afspraken te maken werden de probleempjes opgelost. Tenslotte moesten de spelregels wel gelijk zijn op alle dagen anders zouden we problemen kunnen krijgen met de deelnemers.

De dag verliep heel goed, er hing een gemoedelijke sfeer, zo'n 300 kinderen en volwassenen zijn er geweest. Ook nu gingen we weer met z'n allen gezellig naar het buurtcafé en hebben daar tot in de kleine uurtjes gezeten.

De dag wordt geopend door Bert Verduin, Nederlands kampioen marathonschaatsen. Links presentator Matthieu Niesten, trainer bij voetbalvereniging Velsen Noord. In het midden Joke Otte.

19 Juni

Op deze dag scheen gelukkig ook de zon. De animo van de buurtbewoners was alleen minder.

26 Juni

De zon schijnt. Tijdens de opening was er een demonstratie van een skategroep. Deze dag werd ook druk bezocht. Er waren veel jongeren uit de buurt.

Toen de stedelijke finale

3 Juli

De dag begon met zon en werd geopend door de heer G. Hendriksen van de stichting Sport Tolerantie Fair Play Nederland (STFPN) en wethouder van Sport, de heer F. Koster. Op deze dag was de coördinatie in handen van de projectleider. Van alle buurten mochten de drie beste van elk sportonderdeel meedoen aan de finale. Toen begon het te regenen en gingen we de sporthal in. Er moest geïmproviseerd worden. De jeugd moest even bezig gehouden worden tot

alles binnen klaarstond, maar dit verliep prima. In de middag kwamen de burgemeester, mevrouw M. Berndsen, de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, mevrouw M. Vliegthart en mevrouw S. Rietveld, van het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO). Aan het einde van de dag verzorgde mevrouw Vliegthart de prijsuitreiking. Zo kwam deze dag ook tot een goed einde. Alle vrijwilligers werden bedankt voor hun geweldige inzet. Later werden wij 'de buurtcomités' persoonlijk bedankt door de heer Hendriksen. Na afloop zijn we met mensen van Stichting Welzijn, de sportverenigingen, de projectleider en nog vele anderen uit eten geweest. En daarna natuurlijk weer naar 'ons' buurtcafé.

De Buurt Sport Spelen zijn voorbij en nu maar hopen dat dit pilotproject landelijk wordt voortgezet. De evaluaties zijn in volle gang. Wat we in ieder geval mee moeten nemen in de evaluatie is het feit dat er weinig volwassenen deelnamen aan de BSS.

Waar lag dit aan? En wat moeten we doen om de volwassenen te stimuleren om deel te nemen aan de volgende BSS.

Als ik op alles terug kijk heb ik een geweldige tijd gehad. Heel druk maar ook ontzettend leuk:

- nieuwe contacten gelegd;
- leuke mensen ontmoet;
- veel ervaring opgedaan;
- ik heb de buurt beter leren kennen;
- contact gelegd met alloctonen.

En als je dan na afloop van mijn BSS-dag de reacties van de buurtbewoners hoort, weet je waarvoor je het gedaan hebt.

- ze vonden het een geweldige dag;
- de kinderen vermaakten zich prima;
- er hing een gemoedelijke sfeer;
- het was goed georganiseerd;
- er zijn contacten gelegd met (allochtone) buurtbewoners;
- het mag volgend jaar weer plaats vinden.

GEWELDIG!!!!!!!

Tekst T-shirt: Buurt Sport Spelen is cohesie. (foto Joke Otte)

Hoge Mors...gezond en wel

door Rogier Wiercx

Gezondheid is het hoogste goed van de Nederlander, blijkt keer op keer uit de rapportages van het Sociaal en Cultureel Planbureau. Toch blijkt niet iedereen in staat om met succes ongezonde gewoonten te veranderen of ziektes en kwalen te voorkomen. Volgens de sociale geneeskunde komen vrijwel alle gezondheidsproblemen vaker voor bij mensen met weinig opleiding, geringe beroepsstatus en laag inkomen.

Gezondheidsvoorlichting dringt bij hen maar spaarzaam door, preventie spreekt niet erg aan. En toch is er een wereld te winnen wanneer de SES-categorie (met een lage Sociaal Economische Status) wel de instrumenten in handen krijgt om gezonder te leven.

In de Leidse wijk Hoge Mors heeft men daar sinds 1996 royaal in geïnvesteerd. Bevordering van sportieve activiteiten was daarbij een speerpunt. Al zijn de successen niet groots, de leerervaringen zijn waardevol. Zozeer dat het wijkgericht gezondheidsproject in 2000 ergens in Leiden een vervolg krijgt.

De ruim gebouwde na-oorlogse wijk ligt er op een zomerse dag fleurig bij. De vele groene velden zijn kort gemaaid. Er staan kleurige speeltoestellen, de meeste huizen zijn vrolijk geschilderd. De straatnamen suggereren puissante rijkdom. Diamantplein, Saffierstraat, Smaragdlaan. En toch is de Hoge Mors een achterstandswijk. Langs de spoorlijn, aan de Granaathof, de Onyxhof en de Amethisthof staan goedkope flats, waar veel allochtone

wonen. En de rest van de edelstenenbuurt telt veel autochtone ouderen en alleenstaanden met een uitkering. Dat in een hoek van de wijk ook middeninkomens wonen, heeft geen enkele invloed op de lage sociaal economische status van de meerderheid.

Tegen dit decor hebben medewerkers van de Leidse Welzijns Organisatie (LWO) en de GGD Zuid-Holland Noord drie jaar lang geprobeerd om de gezondheid van de 5000 bewoners te verbeteren. Dat wilde de politiek en de politici stelden geld beschikbaar voor een projectmedewerker gezondheidsbevordering met een 0,6 fte aanstelling en 8000,- voor activiteiten. Dat juist de Hoge Mors werd uitgekozen had te maken met de overzichtelijkheid van de wijk en het feit dat er veel bewonersorganisaties actief zijn.

Voor Hoge Mors...gezond en wel bedachten de medewerkers van de GGD en de Leidse Welzijns Organisatie vier speerpunten, die een vertaling kregen in een groot aantal concrete deelprojecten. Naast Informatie en Voeding, hadden Sport & Beweging en Leefpatronen & Veiligheid de status van speerpunt. De meer procesmatige variabelen, zoals de samenwerking tussen LWO en GGD en de participatie van

bewoners, kregen gaandeweg ook veel aandacht.

"We hebben talloze activiteiten bedacht en uitgevoerd. Sommige zijn aangeslagen, andere mislukt," vertelt projectmedewerster Annemariëke Moes openhartig. "Achteraf blijkt dat we ons vanuit de LWO en de GGD hebben verkeken op de mate van bereidheid van bewoners om mee te doen. Aan bepaalde activiteiten die ons nuttig en aardig leken, hadden te weinig bewoners boodschap. We hebben twintig deelprojecten opgezet en een aantal is wegens gebrek aan belangstelling vroegtijdig gestopt. Andere zijn goed aangeslagen, bijvoorbeeld de mini-cursus EHBO voor moeders met kleine kinderen, het kinderrestaurant 'Vrienden van de Paprika', de bijeenkomsten voor alleenstaande moeders en de serie contactadvertenties voor ouderen in de buurtkrant. In het algemeen is er nog veel niet gehaald; misschien was het thema toch wat bedreigend."

Als preventieve activiteit heeft het speerpunt Sport een centrale rol gespeeld in de Hoge Mors. Geen wonder, want sporten is een aardiger item dan stoppen met roken of voorlichting over gezonde voeding. Uit een behoeftenpeiling onder sleutelfiguren in de wijk was sport helder naar voren gekomen. Er zou vraag zijn naar voetbaltrainingen voor jongens en spelactiviteiten voor de jongsten.

Er zijn in het kader van het deelproject Sporten om de Hoek enkele voetbaltoernooien gehouden in de Hoge Mors. Gelukkig kon een rugbyvereniging een trainer leveren, maar omdat er geen jongerenwerker beschikbaar was om de sportactiviteiten te runnen, is maar een deel van de aspiraties op dit vlak verwe-

Een ijsje voor de spelende jeugd. (foto Rogier Wiercx)

zenlijkt. Bij het voetballen waren door de projectmedewerkster contacten gelegd met sportieve bewoners; zij kregen de kans om een cursus Recreatie Sport Leider-A te volgen. Een fonds stelde onverhoopt zoveel geld ter beschikking dat de bewoners de opleiding van een jaar gratis konden volgen. Helaas was de animo gering. De cursus is uiteindelijk wel gegeven, maar aan mensen uit andere Leidse wijken. Met het niet-bestede fondsgeld heeft de projectmedewerkster sport- en spelactiviteiten voor kinderen opgezet. Op het grasveld van de Granaathof hebben veel kinderen dit voorjaar zes weken lang genoten, hielpen mee, tegen een vergoeding. Met twee containers vol nieuw spelmateriaal hebben vier RSLA-stagiaires en drie bewoners een spannend circuit uitgezet. Tijdens fietslessen voor allochtone vrouwen was eerder gebleken dat er vraag was naar bewegingsactiviteiten. In buurthuis Morschwijk hebben veertien mensen gebruik gemaakt van een regeling om voor de helft van het geld een tweede keer aan callanetics, conditietraining of yoga te doen. "Sport brengt mensen bij elkaar," heeft Annemarieke Moes gemerkt. "Je ziet hoe de moeders komen kijken naar hun spelende kinderen. Onderling leggen ze contact. Maar de stap naar meewerken blijkt weer iets te groot. Toch ben ik ervan overtuigd dat sportieve activiteiten in de toekomst een succes kunnen worden, mits ze gedragen worden door bewoners."

Ondanks de wat magere resultaten zal Hoge Mors...gezonder en wel op zaterdag 18 september feestelijk worden afgesloten. Enkele sportverenigingen geven die dag een demonstratie, en ook de kinderen zullen

Zaalvoetbal: een succes. (foto Rogier Wiercx)

weer een spelcircuit kunnen afleggen. "We willen wijkbewoners de gelegenheid geven om zo concreet mogelijk met gezondheids-thema's bezig te zijn. Je merkt dat doe-activiteiten meer aanspreken dan theorieën. Daarom kan men bijvoorbeeld een fitheidstest doen op fitness-apparatuur. En je kunt op een scherm van de stichting Volksgezondheid en Roken je longen zien. Het thema gezondheid moet tastbaar gemaakt worden. Gezondheidsinstellingen uit de wijk presenteren zich en daar kun je dus je bloeddruk laten meten. Zo'n gegeven interesseert iedereen." In haar evaluatieverslag van het project stelt Annemarieke Moes vast dat er de afgelopen drie jaar veel ervaring en kennis is opgedaan rond wijkgericht werken en lokale gezondheidsbevordering. De beide partners LWO en GGD hebben veel inzicht gekregen in elkaars werkwijze, opvattingen en organisatie. Zij hebben elkaar ontdekt en van elkaar geleerd. Voor het welzijnswerk is gezondheid een vast aandachtspunt bij

buurtwerk geworden, de GGD heeft geleerd wat wijkgericht werken inhoudt.

Dat de participatie van bewoners bij veel deelprojecten tegen viel, hebben we al gezien. De verwachting dat juist de hoge organisatiegraad van bewoners in de Hoge Mors de deelname aan projectactiviteiten zou stimuleren is loos gebleken. De bestaande organisaties zijn erg gericht op technische aspecten van hun woonomgeving, niet op sociale thema's. Waar bewoners wel meedachten en -deden, was dat pas na een grote tijdsinvestering van de projectmedewerkster. Een wijkgericht gezondheidsnetwerk is niet ontstaan in de loop van het project. Wel is er bij meerdere deelprojecten

nauwe samenwerking geweest tussen verschillende instellingen en sectoren.

Samenvattend omschrijft Moes het wijkgerichte gezondheidsproject als een verkenningstocht. De samenwerking tussen de betrokken organisaties was nog te beperkt. "Achteraf gezien hebben we veel geëxperimenteerd, hetgeen absoluut nodig was om tot nieuwe inzichten en kennis te komen. In het vervolg kiezen we één thema, zetten we intermediairs in en trek een werkgroep het project." Activiteiten zijn, zo blijkt, het meest succesvol wanneer het thema gezondheid niet te zeer voorop staat. Met name doe-activiteiten met een hoog recreatief gehalte scoren. Pas in het kielzog daarvan kan een enthousiaste 'standwerker' met succes aandacht vragen voor het thema gezondheid. Na de zomervakantie zal de gemeente Leiden in overleg met de GGD en de LWO beslissen over de toekomst van het project Hoge Mors...gezonder en wel. □

Landelijke Themadag Buurtsportwerk

Sportbuurtwerk, van Hinkelen naar extreme sports!

Ook in het najaar van 1999 staat er een belangrijke bijeenkomst op de agenda voor de mensen die zijn betrokken en/of geïnteresseerd in het sportbuurtwerk.

Deze landelijke themadag wordt georganiseerd door het LNS. (Landelijk Netwerk Sportbuurtwerk) in samenwerking met de nieuwe landelijke organisatie het NISB. (Nederlands Instituut voor Sport en beweging). In deze nieuwe organisatie zitten o.a. vertegenwoordigers van de landelijke dienst BRES en de Stichting Spel en Sport.

Het onderwerp van de themadag dit jaar is: Sportbuurtwerk, van Hinkelen naar extreme sports!

Het voorlopige programmabeleid ziet er als volgt uit:

's Morgens!

- Een historische schets van de ontwikkeling van het sportbuurtwerk in Nederland "van Hinkelen naar extreme sports".
- Hinkelen als het sportbuurtwerk van de toekomst.
- Extreme sports, het sportbuurtwerk van morgen.
- Gelegenheid om deel te nemen in discussiegroepen.

's Middags

- Een keuze om te deel te nemen aan het praktijkgerichte-programma. Hierin kunt u kennismaken met o.a. het Richard

Krajicek-foundation plan in achterstandswijken, het inline skate-basketbal en andere skate-activiteiten.

- Een tweede mogelijkheid is deel te nemen aan de forumdiscussie waarin vertegenwoordigers van diverse landelijke sport- en bewegingsprojecten duidelijk maken wat zij wel of juist niet hebben met het sportbuurtwerk.

Kortom een dag met vele mogelijkheden waarmee u voortgang en ontwikkeling van uw sportbuurtwerk kunt bewerkstelligen.

De dag zal worden gehouden op dinsdag 26 oktober 1999. Locatie: Den Haag.

Bel voor meer informatie het LNS (p/a BRES): 026-4833800.

NISB opgericht

Dit jaar ziet een nieuwe, landelijke organisatie op het gebied van de sportstimulering het levenslicht: het Nederlands Instituut voor Sport en Beweging (NISB).

Het NISB is de uitkomst van een fusieproces dat op dit moment in de afrondingsfase verkeert. De fusierende organisaties zijn: de landelijke dienst Beweging, Recreatie en Spel / Landelijk Steunpunt Zelfverdediging (BRES/LSZ), de Stichting Spel en Sport (SSS), de stichting Meer Bewegen voor Ouderen (MBvO) en de stichting Hart In Beweging (HIB). Zoals het er nu naar uitziet zullen vrijwel alle medewerkers van deze organisaties meegaan naar NISB, waarmee ook de continuïteit van de beschikbare deskundigheid gegarandeerd is. Daarnaast zal een aanzienlijk deel van de middelen die tot dusverre door de rijksoverheid (VWS) ter beschikking werden gesteld van de sector Sportontwikkeling van NOC*NSF, in het vervolg aan NISB toevallen.

NISB zal werkzaam zijn op het terrein van de sportstimulering, een veld waar in de afgelopen jaren in toenemende mate ook lezers van MO/Samenlevingsopbouw actief geworden zijn. Niet verwonderlijk, omdat steeds meer professionals en vrijwilligers

van buiten de sport overtuigd zijn geraakt van de mogelijkheden die sport en beweging kunnen bieden, niet alleen als prettige vrijetijdsbesteding, maar bijvoorbeeld ook als middel om de (volks)gezondheid te verbeteren of de maatschappelijke integratie en participatie te helpen bevorderen.

Hierop inspeland hebben in het recente verleden (april 1998) het Landelijk Centrum Opbouwwerk (LCO) en de voorloper van het NISB -de Landelijke Organisatie voor Sport- en Bewegingsstimulering (LOSB)- samen met de gemeente Rotterdam een conferentie georganiseerd onder het motto 'Sport, Buurt en Sociale Integratie', met als belangrijkste doel om de werkers in de sport en in opbouw- en welzijnswerk kennis te laten nemen van de wederzijdse opvattingen en werkwijzen.

De vestigingsplaats van NISB is op het terrein van het nationaal sportcentrum Papendal, waar diverse andere landelijke sportorganisaties gehuisvest zijn, waaronder ook NOC*NSF. NISB is een landelijk werkende, onafhankelijke organisatie; een expertise- en innovatiecentrum op het gebied van sport en bewegingsstimulering, dat zich zal richten op en

samenwerken met professionals en vrijwilligers op lokaal, provinciaal en landelijk niveau door middel van advisering, begeleiding, ondersteuning en deskundigheidsbevordering. Bij de client- en doelgroepen kan men denken aan onder meer:

- zorg- en welzijnsorganisaties en instellingen (landelijk, provinciaal, lokaal)
- sportbonden en -koepels
- gemeenten
- provinciale, regionale en lokale organisaties voor sport en bewegen
- instellingen voor / bundelingen van specifieke bevolkingsgroepen (ouderen, allochtonen, jeugd, vrouwen; patiëntenverenigingen; etc.)
- onderwijs
- recreatiesector
- rijksoverheid.

Willem van Schelven
NISB

(postadres)
Postbus 32
6800 AA Arnhem
telefoon: 026 - 4833800
fax: 026 - 4833890
e-mail: info@NISB.nl

(bezoekadres)
Papendallaan 50
6816 VD Arnhem

SBO

Vooraankondiging

Vakconferentie Opbouwwerk '99

WEVEN AAN SAMENLEVEN

Donderdag 25 november

De jaarlijkse landelijke ontmoeting van vakgenoten heeft dit maal als centraal thema "weven aan samenleven" als kerntaak van de opbouwwerker.

Speciale aandacht dus voor het opbouwwerk als *sociale arbeid*, belicht door diverse experts en gastsprekers

Tevens wordt het *Millennium Statement* voor het opbouwwerk over het voetlicht gebracht en ter bespreking gesteld.

Uiteraard is er weer een Info-markt met diverse interessante vakliteratuur-aanbiedingen. En natuurlijk heeft ook deze Vakconferentie een *Werkplaats* waarin kleine groepen conferentie-deelnemers ideeën en aanpakken ontwikkelen die aansluitend worden gejureerd.

reserveer nu vast donderdag 25 november

schrijf in na ontvangst van de binnenkort toe te zenden conferentie-brochure

Pink elephants adore new millenniums

Stichting
Welzijn
Schiedam

Stichting Welzijn Schiedam is een betrekkelijk jonge instelling voor sociaal-cultureel werk met een zestal wijk-/buurtaccommodaties, waar een groot aantal vrijwilligers en 100 professionals dagelijks actief zijn. Het activiteiten aanbod richt zich op opvoedingsondersteuning, participatiebevordering en sociale activering. Jeugd en jongeren vormen de belangrijkste doelgroep. Voor vrouwen en migranten voert de SWS een facetbeleid.

Dit najaar gaat in de typische vijftiger jaren wijk Nieuwland een Ouder Kind Centrum van start.

Het idee voor het centrum komt uit Duitsland. Daar heten ze Moedercentra. De bedoeling van het centrum is om vrouwen te leren hun eigen kennis en vaardigheden positief te waarderen en meer vertrouwen te krijgen in eigen kunnen. In en vanuit het centrum worden van bottom-up allerlei deelactiviteiten ontwikkeld. In voorbereiding zijn een ontbijtservice en een tweedehands kledingwinkelje.

Een plaatselijke groep vrouwen en de bijstand nam het initiatief tot het centrum. De opstart is mogelijk gemaakt door het Juliana Welzijn Fonds, het Buro Werk & Scholing (Sector WSS, gemeente Schiedam) en de SWS. Na drie jaar zal het centrum in zelfbeheer moeten worden gerund.

De SWS zoekt voor 20 uur per week een

BEGELEIDSTER OUDER KIND CENTRUM

De werkzaamheden

- Begeleiden en bewaken voortgang verzelfstandigingsproces
- Begeleiden tot stand koming activiteiten deelnemers
- Werving en inpassing deelnemers

De functievereisten

- In bezit afgeronde HBO-opleiding (CMV of gelijkwaardig)
- Meerjarige (werk)ervaring met ondersteunen van vrouwen naar zelfstandigheid
- Aantoonbare ervaring met het opzetten van een zelfstandig project
- Affiniteit met vrouwen van verschillende etnische afkomst
- Duidelijk beeld van de positie van (alleenstaande) vrouwen die zorg en arbeid combineren

Arbeidsvoorwaarden/salariëring

- Een inspirerende werkomgeving met grote betrokkenheid van de doelgroep
- Inschaling en rechtspositie volgens CAO Welzijn (max. f 5.600,- bruto per maand bij een 36-urige werkweek)
- Bij aanvang vindt aanstelling plaats voor de duur van één jaar

Sollicitatie

Inlichtingen over de functie kunnen worden ingewonnen bij Christine Pauw, telefonisch bereikbaar op nummer 010 473 86 71. Schriftelijke sollicitaties met CV dienen binnen 10 dagen na publicatie te worden gestuurd aan de SWS t.a.v. Soll. cie OKC, Tuinlaan 60, 3111 AW Schiedam.

Kiosk

door Jos van Meeuwen

Sport kan een belangrijke bijdrage leveren aan de maatschappelijke integratie van gemarginaliseerde groepen in de samenleving. Toch was (en is) sport in het beleid vaak een sluitpost. Inmiddels staat het onderwerp 'bewegingsarmoe' onder de jeugd' hoog op de politieke agenda, zegt Steef van de Boom, hoofd Sportstimulering van de dienst Recreatie van de gemeente Rotterdam in het *Tijdschrift voor de Sociale Sector* (maart 1999) en dan blijkt ineens veel mogelijk.

De vakbladen en -tijdschriften van de welzijnssector hebben het thema echter nog nauwelijks opgepikt. De computer van de bibliotheek van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) produceert na het invoeren van de trefwoorden sport en welzijns- c.q. opbouw slechts een drietal, gedateerde titels: *Een marktmodel voor elke sportieve gemeente* (Landelijk contact, oktober 1995), *Trends en ontwikkelingen in sportbeleid Almere* (Landelijk contact, november 1996) en het themanummer van *MO/Samenlevingsopbouw over Sport en opbouwwerk* van maart 1997.

Ook nader bladerwerk in meer recente periodieken, die in de bibliotheek ter inzage staan, leverde slechts een magere oogst op.

Sportsignaal, het gezamenlijk orgaan van de Nederlandse Christelijke Sport Unie (NCSU) en de Nederlandse Katholieke Sportfederatie (NKS) dat echter eind 1998 ophield te bestaan vanwege interconfessionele onenigheid, had nog het meest te bieden. Het april-

nummer van 1998 haakt in op de discussie over de 24-uurs-economie en de gevolgen voor de sport en de sportclubs: "De teamsporten zullen het buitengewoon moeilijk krijgen als de aanslag op de collectieve vrije dagen verder gaat. Maar wat erger is: de vrijwilligersstructuur in de sport zal haar functie gaan verliezen van cement in de samenleving. Het is in dat opzicht frappant, dat Koningin Beatrix in haar laatste kerstspraak oproept de sociale cohesie in onze samenleving te verbeteren of te herstellen.

Terwijl de regering in de praktijk de kansen voor de opbouw van vernieuwende sociaal-maatschappelijk structuren belemmert. En dat omwille van meer werk, meer geld, meer welvaart". De confessionele sportkoepels sloten zich dan ook van harte aan bij de actie 'Neem tijd om te leven', de actie van de gezamenlijke kerken tegen de economisering van de samenleving. In juni 1998 kreeg de toenmalige minister Wijers van Economische Zaken meer dan 700.000 handtekeningen tegen de 24-uurseconomie overhandigd. Volgens *Sportsignaal* weigerden de grote sportorganisaties (NOC*NSF, KNVB, etc.) aan de actie mee te doen ondanks het grote belang voor de sport.

Het tekort aan vrijwilligerskader kunnen sportclubs tegenwoordig voor een deel ondervangen door gebruik te maken van de mogelijkheid om langdurig werklonen in te schakelen via de Melkertregeling en de Wet Inschakeling Werklonen (WIW). Medio 1998 waren al 400 Melkertbaners actief in de sportsector. *Sportsignaal* (april

1998) beschrijft de ervaringen van de Nijmeegse voetbalclub Quick 1888 en de Maldense hockeyclub Union. Belangrijke succesfactoren zijn een waardige arbeidsrelatie en goede begeleiding. In *Ruim Baan*, 'een periodieke uitgave van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid over projecten en regelingen ter bestrijding van langdurige werkloosheid', van oktober 1998 worden de mogelijkheden die het 40.000 banenplan de sportsector te bieden heeft uiteen gezet. Aan het woord komt onder anderen de arbeidsmarktconsulent Sport bij de Landelijke Contactraad (de koepelorganisatie op het gebied van sport en recreatie), Ronald Huijser, die adviezen verstrekt aan gemeenten en verenigingen (telefonisch bereikbaar op telefoonnummer 078 (Dordrecht) 613 86 77).

Sport ... dat maak ik zelf wel uit! *Sportsignaal* van september 1999 bevat een verslag van de themamiddag 'Sport ... dat maak ik zelf wel uit!', die op 28 mei werd georganiseerd door de Zuid-Hollandse sportraad en die werd bijgewoond door vertegenwoordigers van gemeenten, sportclubs, bonden, scholen, buurthuizen, e.d. Op de themamiddag werden onder meer presentaties gehouden over het samenwerkingsverband in Gouda tussen welzijnswerk, onderwijs, sport en recreatie, gericht op wijkactiviteiten voor met name Marokkaanse jongeren van 12-18 jaar, over het 'Sport, tolerantie en fairplay project' van de gemeente Schiedam en over 'Jeugdparticipatie in de sportvereniging'. Verslaggever

Hidde van der Ploeg bleek niet overtuigd door het pleidooi om jonge jeugdleden reeds op jonge leeftijd te betrekken bij kaderfuncties: "De presentatie door het jeugdforum, bestaande uit zo'n twintig kinderen onderverdeeld in drie leeftijds-groepen, beperkte zich voornamelijk tot het uiten van zelden onderbouwde kritiek en het formuleren van weinig realistische plannetjes".

De georganiseerde sport leidt jongeren op tot afhankelijkheid in plaats van zelfstandigheid!

Bovenstaande onderwerpen kwamen ook aan bod tijdens het debat 'Jeugdgerichtheid in de georganiseerde sport', dat op 18 juni werd gehouden op de Katholieke Universiteit Brabant in aansluiting op de uitreiking van de Boymansprijs en waaraan in het oktobernummer van *Sportsignaal* aandacht werd besteed. Carla Kolner, als directeur van 'Jeugd in Beweging' betrokken bij het initiëren en stimuleren van jeugdsportprojecten in Nederland, pleitte voor een leeftijdgerichte aanpak bij het bevorderen jeugdparticipatie in de sport: "Het inschakelen van oudere pubers bij de organisatie van activiteiten heeft in veel opzichten een positief effect. Dit kan het tekort aan vrijwilligers opheffen en zeer stimulerend werken voor jongere kinderen". Het lid worden van een sportvereniging schept (financiële) verplichtingen, die het overstappen van de ene club c.q. sport naar de andere moeilijk maken. Proefondervindelijk uitzoeken welke sport je het leukste vindt, is er niet bij. In Weert is dit probleem opgelost door de introductie van een sportpaspoort dat kinderen mogelijk maakt zonder financiële gevolgen in zeer korte tijd van de ene sport naar de andere te gaan. NKS-directeur Geertzen deed verslag van zijn onderzoek naar de uitval van (georganiseerde) sporters in de leeftijd van

15 tot 24 jaar in Den Bosch. Uit dat onderzoek bleek, dat jongeren, die lid worden van een sportvereniging, het maar rare vinden dat hen niet gevraagd wordt naar hun verwachtingspatroon. Volgens hem zouden verenigingen er goed aan doen om uitvallers te vragen naar hun redenen om te stoppen.

Sportsignaal van oktober 1998 maakt melding van het werkboek *Scholingstrajecten Spel en Sport voor Vrouwen*, dat de stichting Bres vervaardigde in opdracht van de Landelijke Organisatie Sport en Beweging (LOSB). Het werkboek richt zich vooral op allochtone vrouwen en is zeer toegankelijk geschreven. Het volgen van de in het werkboek beschreven cursussen vergroot de mogelijkheden op het vinden van betaald werk. In Rotterdam is het scholingsproject in samenwerking met het Regionaal Bureau Arbeidsvoorziening Rijnmond uitgebreid tot een werkgelegenheidsproject. Het arbeidsbureau neemt een deel van de cursuskosten voor zijn rekening. Bij de Rotterdamse zwembaden is een aantal stage- en arbeidsplaatsen gecreëerd.

"Deelname is gratis en er wordt vooral gespeeld op de trapveldjes, die bij iedere flat aanwezig zijn"

In hetzelfde nummer van **Sportsignaal** staat een artikel over het sportproject 'Doe mee 't is oké' in Amsterdam Zuidoost, een initiatief van oud-sprintkampioen Sammy Monsels. Ook O '25. *Tijdschrift over Jeugd* (voorheen *Jeugd en Samenleving*) van oktober 1998 berichtte over het project. De jeugdrichtlijn in de Bijlmer is groot, maar de kinderen doen er weinig aan (georganiseerde) sport. Volgens Monsels kunnen veel ouders in de Bijlmer de hoge contributies van sportverenigingen niet betalen. Bovendien doen de clubs een te groot beroep op de ouders om kin-

deren te begeleiden, enz. Zijn project voorziet in een laagdrempelige sportvoorziening. Van ouders of andere familieleden wordt als tegenprestatie verwacht dat zij vijf dagen per jaar helpen bij het project. Monsels' filosofie is dat jongeren meer in zichzelf geloven als zij aan sport doen. Het project blijkt te voorzien in een grote behoefte. Het enthousiasme van de kinderen is groot. Een aantal van hen blijkt te beschikken over topsporttalent. Voor het project in de Bijlmer was Monsels betrokken bij het project 'Kleurrijk Atletiek'. Hij vertelt hoe hij voor de afsluiting van dat project Florence Griffith had uitgenodigd met het verhaal dat het ging om een project in één van de armste buurten van Amsterdam. Toen de inmiddels overleden Olympische sprintkampioene eenmaal in de Bijlmer was, vroeg ze aan Monsels: "Where is the ghetto?"

"Laat allochtonen lekker met elkaar sporten"

Dat zegt Jan Willem Duyendak in VWS Bulletin, het voorlichtingsblad van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport van 22 januari 1999 op grond van het onderzoek naar gemengde en ongemengde sportbeoefening van allochtonen en autochtonen, dat hij verrichtte in samenwerking met André Krouwel, Ronald Kraaijkamp en Nanne Boonstra. Hij zet zich af tegen (lokale) overheden, die vinden dat allochtonen zich aan moeten sluiten bij bestaande autochtone verenigingen en die het categoriaal sporten zoveel mogelijk tegengaan. Volgens het onderzoeksrapport *'Integratie door sport?'*: Bestuursdienst Rotterdam/Bureau Communicatieprojecten (010-4173835) of bij de Leerstoel Wetenschappelijke Grondslagen van het

Opbouwwerk (010-4088988) mag de overheid de vrijheid van mensen, om te verkeren met wie ze willen, niet te veel beperken. Bovendien heeft het onderzoek uitgewezen dat het sporten in allochtone verenigingen maatschappelijke integratie niet in de weg hoeft te staan: *"Allochtonen, die sporten binnen een eigen vereniging, nemen niet minder deel aan maatschappelijke activiteiten dan allochtonen, die sporten bij een algemene vereniging"*.

Het *Tijdschrift voor de Sociale Sector* van maart 1999 somt de voornaamste aanbevelingen op van het onderzoeksrapport, zoals:

"Wat het locatie- en accommodatiebeleid betreft zijn ook duidelijke interventies van de overheid nodig omdat dit beleid direct aan de 'openheid' van voorzieningen raakt. De verhuizing van sportvoorzieningen uit de onmiddellijke woonomgeving moet worden omgekeerd en de gemeente moet kleinschalige en laagdrempelige sportvoorzieningen terugbrengen in de wijken";

"Gezien de grote behoefte onder bepaalde allochtone groepen om gesepareerd te sporten, zou de gemeente categorale sportbeoefening moeten honoreren. Zo kan de overheid haar vraaggerichtheid waarmaken";

"Er moet een betere samenwerking komen tussen sportbuurtwerk en sportverenigingen";

"Sportverenigingen die te maken krijgen met de instroom van nieuwe groepen zouden zich moeten realiseren dat het streven naar assimilatie (totale aanpassing) van nieuwe leden tot grote interne problemen kan leiden en uiteindelijk tot ledenverlies. Praktische adviezen:

- zorg voor een multiculturele sfeer;
- zet allochtoon kader in;
- sta open voor allochtone teams op 'algemene' verenigingen.

Tot welke problemen de integratie van allochtonen in bestaande verenigingen kan leiden, toont het artikel van Heleen Schoone over de Rotterdamse voetbalclub Zwart-Wit '98. Om zulke problemen te lijf te gaan is in Rotterdam inmiddels een 'verenigingsondersteuner' actief, een professionele jeugdopbouwwerker met een voetbaltrainersdiploma.

Allochtonen voelen zich vaker niet dan wel welkom bij bestaande, van origine autochtone voetbalverenigingen, zo bleek uit een onderzoek door A. van Anel voor het Anti-Discriminatie Bureau Zaanstreek. In haar onderzoeksrapport *'Buitenspel?'* schrijft zij dat de meeste clubs niet beschikken over een doelgroepenbeleid, waardoor allochtonen zich er niet altijd thuis voelen. Zij pleit voor het aanstellen van vertrouwenspersonen en het nemen van maatregelen tegen ongewenste omgangsvormen. Bij de presentatie van het onderzoeksrapport keerde de Oostzaanse wethouder J. van Splunteren zich als enige tegen het doelgroepenbeleid, omdat dat contra-productief zou werken bij pogingen om te integreren. De *Landelijke Allochtonenkrant* van 30 mei tot 6 juli 1999 doet verslag van het rapport en de discussie. De *Landelijke Allochtonenkrant* van 2 tot 8 juni 1999 bericht over de campagne 'Gelijk Spel' die het Anti-Discriminatie Comité Noord-Holland Noord is gestart tegen het 'schrikbarend toegenomen racisme' in het amateurvoetbal. Het bureau ontvangt veel klachten van allochtone voetballers die worden geweerd bij autochtone voetbalclubs. □

door Fenny Gerrits

en

Met Stad en Land biedt MO/Samenlevingsopbouw een rubriek waarin de lezer geïnformeerd wordt over samenlevingsopbouw-relevante nieuwsfeiten uit met name de regionale en plaatselijke (dagblad-)pers. Attendingen voor deze rubriek zijn welkom: stuur het betreffende (kranten-)knipsel onder vermelding van de naam van het blad en de datum in aan de redactie van MO/Samenlevingsopbouw, Prinsegracht 51, 2512 EX Den Haag, of zet het op de fax: 070-380 9973.

Den Haag

"We moeten het collectieve gevoel terugwinnen dat we samen verantwoordelijk zijn voor de openbare ruimte," vindt Jaap Wortel, algemeen directeur van de dienst Stadsbeheer als zodanig verantwoordelijk voor het schoonhouden van de stad. Als te veel mensen zich afkeren van afspraken die we samen maken en hun rommel op straat gooien, loopt dat niet goed af. Daar kunnen wij nooit tegen op werken."

Wortel vindt gelijktijdig dat ja deze verantwoordelijkheid niet kunt afdwingen. "Je kunt niet achter elke hondenbezitter een agent aansturen. Afgezien dat de politie daar de mankracht niet voor heeft, is het de verantwoordelijkheid van de hondenbezitter zelf om zich aan het huidige hondenbeleid te houden. We kunnen dat niet afdwingen. Maar we hebben het wel met elkaar in de gemeenteraad afgesproken."

De Haagsche Courant (27 augustus 1999) meldt dat Stadsbeheer wil volgend jaar experimenteren met straat- of buurtgroepen. Net als bij de Gulden Klinker, krijgt men een 'heijte voor een karweitje'. Wortel: "In het kader van de betrokkenheid willen we kijken in hoeverre men zelf bereid is wat te doen. Een stukje regulier werk van ons als een keuzepakket aanbieden. In ruil voor een rozenperkje of zo'n grote bak met bloemen. Het idee erachter is dat wanneer de bewoners zelf wat vegen, de sociale controle in de straat ook zal toenemen. Men zal het dan niet meer accepteren als hun zoon of buurjongen er een rommelige van maakt. Die zal er dan eerder op worden aangesproken. Vroeger was dat normaal."

Bewoners van Den Haag kunnen meehelpen

aan het verbeteren van de leefbaarheid van de openbare ruimte. Zij kunnen daarmee een Gulden Klinker verdienen, plus een cheque van 4000 gulden.

Schipluiden

Een bliksemactie van de gemeente Schipluiden heeft de bewoners van de wijk Zuydmade in Den Hoorn weer tot bedaren gebracht. Vrijdagochtend in alle vroegte haalde de gemeente de net aangelegde skatebaan weg die de afgelopen dagen door een legertje van Delftse en Hoornse jongeren was 'betrokken'. Het rustige buurtje dat volgens de **Delftsche Courant** (19 juni 1999) in woonadvertenties specifiek als kindvriendelijk omschreven wordt, kreeg plotseling te maken met forse geluidhinder, scheldpartijen, rondslingerend afval en zelfs menselijke uitwerpselen op straat. Van de ene op de andere dag bleek de grote-stadsproblematiek de wijk te zijn binnengetrokken. Nadat de bewoners dinsdagavond emotioneel tot actie hadden opgeroepen, is de gemeente direct aan het werk getogen. De politie, de jongerenwerker en burgemeester J. van Bijsterveldt verkenden in twee dagen tijd de situatie en besloten de skatebaan onmiddellijk weg te halen.

De situatie was ook zeer explosief, legt bewoner Pieter Bot uit. "Dit is een rustige en lieflijke wijk, maar van de ene op de andere dag waren we allemaal gestresste mensen die alleen nog maar de hele tijd naar de skatebaan konden staren." Bewoner Cor Pater telde vorige week vrijdag op het Hoornse kinderspeelplaatsje met de lieflijke naam 'Zuydmaatje' meer dan honderd 'van die gasten' die met hun brommers en met hun fietsen

van het 'skateterreintje' zo hun eigen hang- en verzamelplaats hadden weten te maken. Maar dat vond hij nog niet eens het allerergste. Op het speelplaatsje zijn kinderen uit de wijk bespuugd en geslagen. En dat moeten ze nu niet niet doen, dreigde Pater. "Wie aan mijn kind komt, komt aan mijn leven. Als ik dat zie gebeuren, dan wordt er zwaar gevochten. Dat pikken we niet." De locatie van de 'halfpipe' was een misser, zoveel is duidelijk. Voor het groepje van zeventien getergde bewoners dat tijdens de commissievergadering van dinsdagavond verhaal kwam halen, was de oplossing dan ook simpel. Haal weg die skatebaan, en wel onmiddellijk, want anders gebeuren er ongelukken. En dat is dus wat de gemeente heeft gedaan.

Zwijndrecht/H.I.Ambacht

Zwijndrechtse en Ambachtse organisaties hebben een nieuw overlegorgaan opgericht: het WZW-beraad. Doel is het verbeteren van de dienstverlening op het gebied van wonen, zorg en welzijn (WZW). In het beraad zitten vertegenwoordigers van de gemeente, woningbouwcorporaties, verzorgingshuizen en ouderenbonden. Al bestaande overlegstructuren zoals de Adviesraad van de Stichting Welzijn Ouderen Zwijndrecht (SWOZ) en de Stuurgroep Transmurale Zorg zijn met de oprichting van het WZW-beraad overbodig geworden. Het nieuwe overlegorgaan wil problemen op het gebied van wonen, zorg en welzijn uit de weg ruimen. Dit meldt de **Dordtenaar** (22 juni 1999). De eerste uitdagingen waarmee het de strijd aanbindt, zijn de woonruimteverdeling in Hendrik-Ido-Ambacht en Zwijndrecht, de koppeling tussen wonen en zorg, de snelheid

van het zorgaanbod, de thuiszorg en het ver-
voer van ouderen en gehandicapten. Het
beraad wil in de beide gemeenten op het
terrein van wonen, zorg en welzijn een coö-
rdinerende taak op zich nemen. Ook wil het
beleidsontwikkelingen op gang brengen,
ondersteunen en op elkaar afstemmen
evenals advies geven aan organisaties
die van doen hebben met ouderen en
gehandicapten. Voorts wil het producten en
diensten voor zijn doelgroep initiëren en
ondersteunen.

In het beraad zitten vertegenwoordigers van
alle betrokken partijen. Dat zijn zowel vragers
als aanbieders op het gebied van zorg,
wonen en welzijn. Het WZV-beraad wil over
negen maanden zijn functioneren evalueren.
Vervolgens moet er elk jaar in december een
nieuwe evaluatie plaatsvinden.

Deventer

Bewoners van de Deltabuurt in Deventer krij-
gen de mogelijkheid om zelf het beheer te
voeren over hun woonomgeving. Het gaat
om zaken op het gebied van infrastructuur,
groenvoorziening en verlichting. De
Deltabuurt maakt deel uit van een landelijk
experiment dat ook wordt uitgevoerd in een
jaren zeventig wijk in Spijkenisse en een
nieuwbouwwijk in Apeldoorn. In Deventer
wordt het experiment begeleid door woning-
bouwvereniging Rentré en de gemeente.
Aldus de *Deventer Courant* (14 juni 1999).
Om de wijkbewoners inspraak en beheersta-
ken te geven, moet er een Vereniging van
Wijkeigenaren worden opgericht. Deze ver-
eniging, waarin bewoners zitting hebben,
voert het beheer over de woonomgeving.
Door zelf te beslissen over ontwikkelingen in
hun wijk, moeten bewoners zich baas in
eigen wijk gaan voelen. Dat althans is de
bedoeling van het experiment dat een idee
is van Wooncirkel, een landelijk samenwer-
kingsverband van tien wooncorporaties.
Maar het gaat om meer dan bewoners een
morele verantwoordelijkheid geven voor hun wijk.
De Vereniging van Wijkeigenaren heeft ook
invloed op de besteding van het wijkbudget.
Verfraaiing van de wijk hoeft de bewoners
zelf geen geld te kosten, gemeente en
woningbouwcorporatie verleggen een deel
van hun geldstroom naar de vereniging.
Rentré verwacht dat er op die manier meer
wordt gedaan met dezelfde hoeveelheid
geld. Of de vereniging een succes wordt
hangt vooral af van de vraag of er onder
wijkbewoners voldoende animo is om te
participeren. Rentré Wonen stuurt het proces
aan en is in ieder geval van plan om beheer-
budgetten beschikbaar te stellen.

Daarna is het woord aan de bewoners van
de Deltabuurt.

Leeuwarden

Jongerenwerkers in Leeuwarden moeten als
een soort vliegende brigade worden ingezet.
De begeleiders moeten problematische situ-
aties in wijken aanpakken. Als de problemen
zijn opgelost, moeten de jongerenwerkers
verhuizen naar andere probleemwijken. Die
conclusie trekt de gemeente Leeuwarden na
een jaar proefdraaien met deze manier van
jongerenwerk. In verschillende wijken van
Leeuwarden wordt geklaagd over de jonger-
en. Er worden vernielingen aangericht, er
wordt op straat alcohol gedronken en wijk-
bewoners worden lastig gevallen. Volgens
het *Friesch Dagblad* (23 juni 1999) heeft de
stichting Hulp en Welzijn Leeuwarden (HWL)
te weinig jongerenwerkers om de problemen
in alle wijken tegelijk aan te pakken. Op dit
moment werken er in heel Leeuwarden twee
jongerenwerkers.

Deze twee krachten moeten ingezet worden
in wijken waar de problemen het grootst zijn,
vindt de gemeente. De probleemjongeren
moeten intensief begeleid worden. De hulp
moet gericht zijn op het terugdringen van de
overlast. Als de grootste problemen uit de
wereld zijn moeten de jongerenwerkers zich
terugtrekken, aldus de gemeente. De jeugd-
werkers kunnen zich dan richten op proble-
men in andere wijken.
De kans is aanwezig dat problemen in een
wijk opnieuw de kop opsteken als de jonger-
enwerkers zijn vertrokken. Om dat risico
tegen te gaan, moeten de jongerenwerkers
wel 'onderhoudswerk' in de wijken blijven
doen. Dat betekent dat de jongerenwerkers
af en toe terug moeten naar de wijk, en
moeten ingrijpen als er problemen zijn.

Leiden

Een peloton van ruim honderd ME's is
onlangs ingezet om de sloop van een illegaal
gebouwde bungalow op het Leidse woonwa-
genkamp Trekvaartplein mogelijk te maken.
De bewoners hebben die actie opgevat als
een 'regelrechte oorlogsverklaring'. Volgens
hen heeft overleg met de gemeente geen
enkele zin. Ze verwijzen naar eerdere belof-
ten dat Leiden 'niet zou slopen en dat ver-
huizing alleen op vrijwillige basis kan
geschieden'. Maar volgens de wethouder
van volkshuisvesting T. Van Rij heeft die
afpraak niets met de sloop van de woning
te maken. Van Rij en burgemeester Postma
worden daarin gesteund door een ruime
meerderheid in de gemeenteraad, aldus het
Haarlems Dagblad (23 juni 1999).

Op het plein is de sfeer grimmig. In het
begin van de middag loopt de situatie regel-
recht uit de hand. Bewoners dreigen een
auto in de brand te steken. Iedereen krijgt
de opdracht binnen te blijven. Een aantal
mensen blijft niettemin ongehinderd staan.
Oudere omstanders schudden het hoofd, bij
de sloop van de bungalow. Een jongere
bewoner gebruikt daarentegen heel andere
termen om zijn afkeer te spuien. "Tuig is
het," sist hij in de richting van het cordon
ME's dat iedereen en alles op afstand
houdt bij het slopen van het huis. "Ik durf
erom te wedden dat er in Kosovo minder
Nederlandse uniformen rondlopen dan hier."

Later op de dag als vrachtwagens het puin
vande woning afvoeren is de grootste druk
van de ketel. Toch blijft de sfeer grimmig.
Enkele bewoners voorspellen dat de woning
nu wel plat ligt, maar daarmee is het pleit
nog lang niet beslecht. "Want hoe moet het
verder met die mensen," vraagt iemand
hardop. De omstanders weten het niet. Maar
hoe het verder moet met de gemeente, dat
weten ze wel. "Daar willen we na vandaag
helemaal niks meer mee te maken hebben,"
klinkt het in koor.

Amsterdam

Het oplossen van problemen voor gezamenlijke
huseigenaars is een gat in de markt. "Mensen
gunnen elkaar het licht in de ogen niet." Hetty:
"Het wordt hard tegen hard." Harry: "Het is hier
net Kosovo." Hans: "Ik heb er hartklachten aan
overhouden." Aan het woord zijn niet militair-
en, zakelijke concurrenten of liefdesrivalen,
maar huseigenaren in Amsterdam. Hun bezit
moet in de huidige markt vele tonnen opleve-
ren. Maar het probleem is: ze delen de hal, de
trap en het dak met anderen. Dat dwingt ze
tot het vormen van een Vereniging van
Eigenaren die een begroting maakt, vergadert
en besluiten neemt over onderhoud van het
pand. In een artikel in *NRC/Handelsblad* (26
juni 1999) doen drie bewoners hun beklag.

"Het was vanaf het begin al mis," zegt Hetty in
haar ruime en lichte appartement in de
Amsterdamse grachtengordel. Ze kocht haar
aandeel in het gesplitste pand tegelijk met
drie anderen. "Ik wilde afspraken maken over
servicekosten en geld reserveren voor onder-
houd. Maar zij zeiden: acht, een beetje infor-
meel lukt het ook wel." Dne jaar later zijn de
verhoudingen verziekt. De burensaboteren de
bouw van haar dakterskamer en weigeren
haar huisschilder toegang over een deel van
het dak dat niet gemeenschappelijk is. "De
benedenburen spannen samen met de boven-
buren," meent ze.

Het professioneel begeleiden van VvE's is een gat in de markt. Aan een neutrale partij die vergaderingen voorziet of de administratie doet, is steeds meer behoefte. Het aantal bedrijven in de Amsterdamse regio dat panden beheert, steeg de afgelopen tien jaar van 27 tot 224, zo blijkt uit cijfers van de Kamer van Koophandel. Schreurs opende in 1992 haar kantoor voor het beheer van VvE's in Amsterdam. Ze begon met vier verenigingen, nu heeft ze er 43. Ze krijgt per week drie nieuwe aanvragen. "Om te beginnen is het al moeilijk om bewoners naar een vergadering te krijgen," zegt Schreurs. "Ik heb vergaderingen meegemaakt waar gewoon niemand zat. Bij een vereniging duurde het een jaar voor ik iedereen bij elkaar had." De bewoners sparen niet voor onderhoud en komen nooit samen. Totdat er iets aan het huis moet gebeuren. Dan is er geen geld en geen beleid en beginnen de irritaties.

Hoewel de discussies gaan over zakelijke aangelegenheden als dakreparaties, hoogte van contributie of schilderwerk, verlopen de gesprekken tussen bewoners zelden neutraal, zegt Schreurs. "Ze reageren altijd emotioneel. Ze hebben veel voor dat huis betaald. Dus willen ze het gevoel hebben dat ze zelf beslissingen kunnen nemen. Achter de ruzies zit een fundamentele angst om door anderen te worden overheerst."

Volgens Schreurs is het niet de bedoeling dat een professionele beheerder de macht grijpt. Zij probeert alle bewoners het gevoel te geven dat ze iets te vertellen hebben. "Iedereen wil horen dat hij gelijk heeft. Maar het lost niets op. Ik zeg meestal: je hebt gelijk, maar hoe wil je het oplossen?"

Zwolle

De brandstichting in het voormalige pand van wijkcentrum Dieze-West, onlangs in Zwolle, baart bewoners van de sloopwoningen in de Schilderswijk zorgen. Als ze het wijkcentrum in brand steken, kunnen ook de leegstaande huizen doelwit zijn, vreest men. Directeur Jan Groenhof van woningstichting Openbaar Belang doet zijn best om nieuwe escalaties te voorkomen. Hij gaat nog maar eens met buurtbewoners praten, terwijl de politie al intensiever patrouilleert en ook een beveiligingsbedrijf de buurt in de gaten houdt. De dag na de brand gaan de muren van het voormalige wijkcentrum in hoog tempo tegen de vlakte.

Directeur Jan Groenhof van Openbaar Belang ziet het volgens de *Zwolsche Courant* (26 juni 1999), allemaal gelaten aan.

Extra politievervalsingen ten spijt ging de brand direct in het wijkcentrum. "Dat er direct brand uitbrak was wel de grootste domper. Geen goed begin. De daders realiseren zich de gevolgen kennelijk niet." Ook sloper Klompjan is getroffen door de brand in het sloopgebouw. Volgens een van directeurs van het bedrijf zit het sloopbedrijf als gevolg van de brand met een schadepost van zeker enkele duizenden gulden. "Het heeft voor ons een dubbel effect. Ten eerste is het zo dat al het gipswerk door het bluswater van de brandweer twee keer zo zwaar wordt. Dat betekent dat wij meer moeten betalen voor het afval. Daarnaast is al het sloopafval door die brand chemisch afval geworden. Storten daarvan levert ook extra kosten op."

Klompjan gaat vanaf september ook de 166 sloopwoningen in de Schildersbuurt met de grond gelijk maken. Ook daar wordt extra gewaakt voor brandstichters. Voor de ranen van de lege huizen zijn platen getimmerd. Een jonge bewoonster heeft er echter weinig vertrouwen in dat dat zal helpen: "Die jongeren weten niet wat ze doen. Ze steken straks zo een huis in brand, terwijl er nog mensen naast wonen. Ik zal blij zijn als ik hier straks weg ben."

Eindhoven

Bewoners van acht Eindhovense achterstandsbuurtten zijn beduidend ongezonder dan hun stadgenoten. Ze zijn vaker depressief, poetsen minder vaak hun tanden en zijn minder tevreden met hun leefomgeving. Ook lijden kansarmen vaker aan chronische ziekten en maken ze vaker 'stresssituaties' mee, als ernstige ziekte of werkloosheid. Dat is gebleken uit de jaarlijkse gezondheidspeiling van de GGD Eindhoven. De gemeente vindt de resultaten van het onderzoek verontrustend en heeft een integrale aanpak voorgesteld. Gisteren begon daarom het wijkgezondheidsprogramma "Werken aan gezondheid in je eigen buurt".

Volgens de *Dordtenaar* (29 juni 1999), leven landelijk gezien mensen in achterstandswijken drie en een half jaar korter dan anderen. Bovendien brengen ze meer jaren in ongezondheid door. Ook andere grote steden als Amsterdam en Rotterdam besteden speciale aandacht aan de gezondheid van de bewoners van achterstandswijken. Daarbij is vaak de behoefte van de bewoners de leidraad. Zo zijn er programma's gericht op allochtonen en op alleenstaande moeders. De GGD Eindhoven, het Opbouwwerk en Eindhoven Impuls (dat het grotestedenbeleid voor de

stad uitstippelt) denken met een wijkgerichte aanpak de meeste kans van slagen te hebben.

Tijdens de startconferentie brainstormden welzijnswerkers, straathoekwerkers, psychologen, diëtisten, buurtvrijwilligers en politici over de vraag hoe zij de minder welgestelde Eindhovenaren kunnen helpen gezonder te leven. Lastig, want in die buurten rookt bijna de helft van de bevolking, wordt weinig gesport en staat verse groente minder vaak op het menu. Het grootste probleem waarvoor de instellingen staan, is het mobiliseren van de buurtbewoners.

Sociale Cohesie en Sociaal beleid in een Multiculturele Samenleving

In een samenleving die cultureel steeds pluriformer wordt, zullen burgers en bestuur moeten leren om met verschillen om te gaan. Dat kan op uiteenlopende manieren.

In een eerste model pretendeert de overheid moreel neutraal ten opzichte van verschillende groepen te staan. De overheid zet niet in op gedeelde normen en waarden. De verschillen tussen groepen krijgen alle ruimte.

In een andere benadering is de overheid niet moreel neutraal, maar eist van minderheden dat zij 'inburgeren' en zich aanpassen aan de gebruiken en opvattingen van de ingezetenen.

In de Nederlandse discussie lijkt de tweede benadering steeds meer veld te winnen. Onder politici en in de sociale beroepen neemt de zorg over tweedeling en uitsluiting toe. Met deze zorg lijkt de waardering voor culturele verschillen af te nemen. 'Vermenging' van individuen ongeacht hun achtergrond – o.a. door 'differentiatie' van wijken – wordt gepresenteerd als de oplossing voor talloze problemen.

In deze Mastercourse zullen we het beleid van overheid en sociale sector in een plurale samenleving als de Nederlandse tegen het licht houden: wat houdt de 'politiek van vermenging' in? Wordt zij op alle maatschappelijke terreinen gevoerd: ook in het onderwijs? Maar hoe zit het dan met witte en zwarte scholen? En hoe staat het verder met menging in de buurt? Proberen buurtwerkers kinderen van uiteenlopende achtergronden ook met elkaar in contact te brengen, bijvoorbeeld via sportactiviteiten? En leidt een politiek van vermenging, van 'differentiatie', inderdaad tot sociale cohesie, tot 'integratie'? Welke normatieve opvatting over het omgaan met culturele verschillen ligt in een vermengings-politiek besloten? Welk model van een multiculturele samenleving wordt hiermee geïmpliceerd? En: wat betekent deze politiek voor de sociale sector? "Zijn sociale professionals zich eigenlijk bewust welk beleid zij voeren?"

Tijdens in totaal 12 dagdelen (middag en avond) zullen deze onderwerpen vanuit verschillende invalshoeken door een keur aan docenten worden belicht.

Doelgroep

Studenten post-HBO en WO, beleidsambtenaren, politici en allen die in de sociale sector in ruime zin werkzaam zijn (wijkbeheerders, opbouwwerkers, brede school-docenten, woningcorporatiemedewerkers, wijkagenten, etc).

Opleiders

Een keur van academici zal deze vragen bespreken in confrontatie met ervaringsdeskundigen uit de wereld van het sociaal beleid en de sociale sector.

Docenten vanuit de Faculteit der Wijsbegeerte zijn o.a.: Prof. Dr. J.W. Duyvendak, prof. Dr. M.A. Verkerk, prof. Dr. T. van Willigenburg.

Docenten van de Transfergroep van de Hogeschool Rotterdam: drs. H.J.H. Brouwers, drs. D.J. Haitsma.

Data

6 bijeenkomsten, 1 maal in de twee weken, woensdag van 15.00 tot 21.00 in het najaar van 1999
6, 20 oktober 1999
3, 17 november 1999
1, 15 december 1999

Locatie

De colleges zullen plaatsvinden bij de Faculteit der Wijsbegeerte, Oostmaaslaan 950-952, 3063 DM Rotterdam.

Prijs

f 2100,- (inclusief de syllabus en 6 diners)

Informatie

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met mevrouw A. Forman, telefoon (010) 241 4479.